hêviya gel

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Ü GELÊN BİNDEST YEKBİN!

Sal: 5
Hejmar: 35
Çile 1991

Kürdistan'ın kurtuluşu olmadan Ortadoğu barışı düşünülemez!..

Saddam diktatörlüğünün doymak bilmeyen emperyalist amaçlı işgalci tavrı, bölge üzerindeki çıkar hesapları hiç bitmeyen ABD empereyalizmine gerekli "kozları" verince savaş patlak verdi.

Kuveyt bir bahaneydi, Körfezin işgali ve bu işgalde Türkiyenin üstleneceği görevler 1980'li yılların başında planlandı. Bugün yapılanlar, senaryosu önceden yazılmış oyunun sahnelenmesidir.

ABD'nin körfez'deki çıkarlarına bekçilik etmek için Kürdistan'da açılan üsler, Türk ordusunu modernize etme çabaları, ve buna paralel olarak Kürt sorununa "çözüm" planları Kuveyt işgalinden çok önceleri hazırlanmıştı. 1980'li yılların başlarında ABD Savunma bakanlığı için hazırlanan raporunda **Wohlstetter** şöyle diyordu;

"1-Körfezde yangın vardır; Doğu Anadolu bölgedeki en müsait itfaiyecidir.

2-Körfez ihtimalini mümkün olduğu kadar NATO kılıfı altına almak Türkiye'nin bu misyonu üstlenmesini kolaylaştıracaktır.

....

4- İslamiyetin yükselişi bir istikrarsızlık kaynağıdır. O halde bu hareket, müttefiklerde kontrol altına alınmalı, düşmanlarda teşvik edilmelidir.

5- Türkiyenin savunmasını güçlendirmek elzemdir, çünkü bir bunalım halinde Türk Ordusu Çevik Kuvvet'in ta kendisi olarak görev yapabilir. (U.Güldemir, Çev.Kuvvet Gölgesinde Türkiye s.67)

Yine aynı konuda, ABD Donanma Akademisi Strateji bölümü hocalarından **Elit Cohen**'in 1986 yılında yaptığı açıklama çok şeyler anlatıyor; *"Özellikle doğu Türkiye'nin önemi arttı. Çünkü, ittifak içinde insan fazlası olan tek ülke Türkiye; cepheye birbiri ardına dizi dizi insan sürebilir. Avrupalılar bunu yapmakta Kore savaşından bu yana isteksiz. Doğu Türkiyede yapılmasına başlanan yeni üsler de bu bağlamda çok önem taşıyacak. Bu üsler her ne kadar kağıt üzerinde Basra Körfezi ile irtibatlandırılmıyorsa da müstakbel bir kriz anında büyük hizmetleri geçecek."* (A.g.e; s.38)

Körfeze egemen olmak ve buna varan yolda Türkiye ve Kürdistan halklarını kendi çirkin emelleri için kullanma olayı bu kadar açık ve nettir. Özal'ın Türkiye'yi savaşa sokmak için yaptığı tüm provakatif çıkışların nedenleri burda yatmaktadır. Ordunun büyük bir kısmını daha şimdiden sınıra yığması, Nato Çevik Kuvvetinin Türkiye'yede konumlandırılması, üslere yerleşen ve Kuzey Irak'a (Irak Kürdistan'ına) saldırılar düzenleyen hava kuvvetlerinin dışında 12 bin Amerikan Deniz Piyadesinin İncirliğe gelmesi, Kürtçe konuşmayı yasaklayan yasanın yürürlükten kaldırılması, 141, 142, ve 163 sayılı yasaların göstermelik iptali, Özal'ın Kuzeyden açacağı cephenin ön çalışmalarıdır. Özal, Kürt hareketini boğmak istiyor. Musul-kerkük petrollerinin hayaliyle yatıp kalkıyor. Savaş sonunda yapılacak masa başı paylaşımda pay almanın hesaplarını yapıyor. Bu duygularını "bir koyup üç almak" ile formule ediyor. Bu, Emperyalizmin ve sömürgecilerin savaş mantığını açığa çıkarıyor.

Faturası Ortadoğu halklarına ödetilecek olan ve bir günlük masrafı, insanları açlıktan solucan gibi ölen ülkelerin bir yıllık devlet bütçesine yaklaşan savaş, olanca şiddetiyle devam ediyor. Yeni teknik gelişmelerle üretilen son model silahlar deneniyor. Silah tekellerinin cirosu gün geçtikçe artıyor. --Köpeksiz köye deyneksiz girmeye alışkın olan ABD ve yandaşı emperyalistler, kendi besleyip büyüttükleri Saddam canisi ile "hesaplaşma"larının uzun süreceğini daha şimdiden kabullenmiş durumdalar.

Savaşın uzaması, Saddam'ın bolca kullandığı Arap milliyetçiliği ve İslami motiflerle birleşince Emperyalistlerin

Devamı sayfa 14'te

* **Paris Kürt kongeransından Sockholm Konferansına .....sayfa 2**
* **Şeker ve jop politikası yine gündemde**
* **Özalın son şovu Kürt hamiligi!..... s.3**
* **Ulusal Konferans tartışmalarına bir açıklık**
* **Kürdistan'da siyasal otoritenin oluşturulması bir tartışma sorunu degil tarihsel bir zorunluluktur.....s.5**
* **Mengen'de bir adım geri atan işçi sınıfı Bakanlar Kurulunun Kararına karşı iki adım ileri atmalıdır.....s.4**
* **Kürdistan'da Ingiliz kampanyası 1918-1919 s.13**
* **Ortadogu, Ortadogu halklarınındır...s.16**

PARİS KÜRT KONFERANSINDAN STOCKHOLM KÜRT KONFERANSINA..

Bilindiği gibi, 1989 yılı 14-15 Ekim tarihleri arasında, Paris'te "Kürtler, İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik" konulu bir konferans yapıldı. Konferans, baş kanlığını bayan Daniella Mitterand'ın yaptığı "Fransa Özgürlükler Vakfı" ile Paris Kürt Enstitüsü aracılığıyla hazırlanmıştı.

Bu konferansın, Kürt halkının kısmi sorunlarını dile getirmesi ve sorunu uluslararası planda tartışmaya sokması gibi olumlu yönü olmasına karşın, organize için seçilen zaman, konferansın amacı, örgütlenmesi ve insiyatif sorununda takınılan tavır, sonuç bildirgesinin Kürdis tan Halkının taleplerinden uzaklığı gibi olumsuzlukları da bağrında taşıyordu.

İnsiyatif Kürt örgütlerinin dışındaydı. Gelişmelerin Fransa ve diğer emperyalist ülkelerin devlet politikasını aşmaması ve Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletleri ürkütmemesi için her türlü önlem alınmıştı. Kürt örgütleri'nin temsilcileri, örgütlerini temsilen değil, Kürt şahsiyetleri olarak davet edilmiş; Kürdistan sorunu Kimlik ve Kültür derekesine indirgenmişti.

Yine Konferans, Kürt hareketinin yükseliş döneminde değil, 1988'de kimyasal silahlar karşısında ağır yenilgi aldığı, yani Avrupa'lı "demokratik" "insancıl" devletlerin sömürgecilere verdiği silahlarla Kürt hareketinin "dişleri" çekildikten sonra yapılıyordu. Dahası, bu konferans tarihinden çok kısa bir süre önce, yine Fransa'nın çağrısıyla düzenlenen Kimyasal Silahlar'ı konu alan uluslararası Konferans'a, Irak ve onun suç ortakları katılırken, bu silahlardan en çok mağdur olan Kürt halkının temsili düşünülmemişti bile...

Olumlu ve olumsuz yönleri bir hayli tartışılan bu Konferansın sonunda, bunun devamı sayılabilecek ikinci bir Konferansın Stockholm'de yapılacağı da karar haline getirilmişti. Yeni Konferansı, 16 Mart 1989'da kurulan/kurdurtulan "Kürtlerin İnsanî Hakları İçin İsveç Komitesi" üstlendi.

İSVEÇ KÜRT KOMİTESİ VE KONFERANS HAZIRLIKLARI

İsveç hükümeti ve basını, İran-Irak savaşı sürecinde, her üç parçada (Kuzey, Güney ve Doğu Kürdistan'da) silahlı direnişin şu veya bu ölçüde sürdürüldüğü ve bir yükselme eyilimi içinde olduğu dönemde, Olof Palme olayını PKK'ya ve giderek tüm Kürtlere mal etmeye çalışarak, Kürt hareketine en büyük darbeyi vurdu. Bu Kürt hareketini yıpratma hareketi karşılıksız kalmadı, İsveç inşaat firmaları, Türkiye'den, başta İstanbul Metro'su olmak üzere, çapı büyük ihaleler aldılar. Bu dönem ticari ilişkilerin en üst düzeyde yürütüldüğü dönem oldu. İstihbarat örgütleri arasındaki ilişkiler ayyuka çıktı.

1989'a varıldığında Palme olayı ile ilgili sis perdesi yavaş yavaş aralanmıştı. Artık geniş çevreler peş peşe yaşanan olaylar arasında ilişki kurarak yorumlar yapabiliyor ve asılsız propağandalarla kandırılmıyordu. Palme döneminde, Palmeye ve yasaklanmış olmasına rağmen, İsveç silah tekellerinin savaşan ülkelere silah satışı yaptığı, bu konuyu araştırmak üzere kurulan komisyonun sorumlusunun, açıklamalarda bulunmak üzereyken, gündüz gözüyle, tramvayın altına itilerek katledilmesi, ardından, silah depolarında çıkan yangınlar, ardından Danimarka Gemiciler Sendikasının İsveç silahlarını taşıdığına dair yaptıkları açıklamalar isveç halkını doğru düşünmeye yöneltmişti.

Bu sürece varıldığında, Kürt hareketi Güney'de Halepçe olayı ile birlikte ağır bir yenilgi almıştı. Artık Kürtlerle iyi ilişkiler kurmanın zamanıydı.. Ve öyle oldu.

14 Mart 1989'da İsveç Göçmen Bakanlığında, bazı Kürt örgütleri ile İsveç Hükümet temsilcileri arasında toplantı yapıldı. Toplantıya Kürt örgütlerinden; Irak Kürdistan Cephesi, İran-KDP, Komela (İran), Suriye Kürtleri İlerici Demokrat Partisi, Tevger, KKP(Rızgari) ve İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu katılırken; İsveç hükümeti adına, Göçmen Bakanı Maj-Lis Lööw ve Bakanlık Müsteşarı Bo Göranson, Bakanlık Politik Uzmanı Anita Friden ve bakanlık sekreterleri katıldılar.

Dışa yansıdığı kadarıyla, hükümet yetkilileri Kürtlerin insani haklarını koruma çerçevesinde ve Kürt mültecileri sorunuyla ilgili söylemlerde bulunurken, katılımcı Kürt örgütleri de Kürdistan'daki durumu açıklayan ve Kürt halkının kendi kaderini tain ilkesini savunan ortak bir metin sunuyorlar. (geniş bilgi için bak. K.Press 23 Mart 1989)

Bu görüşmelerin ardından, 16 Mart 1989'da, kuruluş komitesinde, İsveç parlamentosunda gurubu bulunan 6 partinin temsilcileri olarak milletvekillerinin de bulunduğu, sendikacı, yazar, sinema sanatçısı ve bazı insani kuruluşların temsilcilerinden oluşan toplam 24 kişinin katılımıyla "Kürtlerin İnsani hakları İçin İsveç Komitesi" kuruldu. Ve Kürt örgütleriyle ilişkiler bu komiteye devredildi.

Komite'nin, kuruluş sürecine, yapılanmasına ve devraldığı ilişkilere bakıldığında -içlerinde, iyi niyetle Kürt halkının mücadelesine destek sunmak isteyenler olsa da- asıl amacının, Kürt sorunuyla ilgili İsveç Devlet politikasını belirli platformlarda etkin kılmak ve geliştirmek olduğu açıkça görülüyor.

Kürt konferansını düzenlemeyi üstlenen Komite, Kürt sorununda "dil ve Kültürel özerklik" sınırını aşan, ulusal talepleri içeren politikalara itibar göstermedi. Devlet politikasını aşmadı. Bu politikayla bağlantılı olarak, 1990 ilkbaharında yapılması düşünülen Konferans, 1990 Sonbaharına; 1990 Kasım'ına planlanan Konferans, 1991 İlkbaharına havale edildi. Eğer son olarak Erikson firmasının Türkiye'den aldığı İstanbul telefon şebekesinin yapım ihalesi etkili olmazsa, Konferans 15-17 Mart 1991 tarihleri arasında yapılacak.

Şu veya bu şekilde gecikmiş/geciktirilmiş de olsa, sonuçta Komite, yanına bazı Kürt şahsiyetlerini de danışman olarak alarak sürdürdüğü çalışmalarının "meyvesini" vermeye başladı. İlk meyvesi, zaten dağınık durumda olan Kürt hareketlerinin arasına bir "kama"da kendisi sokarak çıkardığı davet çağrısı oldu. İlk etapta, Kürdistan'lı örgütlerden, Irak Cephesi, İran-KDP, Komela (İran),Tevger, KKP(Rızgari)'ve Suriye Kürt partilerinden bazıları, çağrılı örgütler arasında yer alırken, çok sayıda Kürdistanlı hareket bu çağrının dışında bırakıldı. İtirazlar üzerine, "yedi kişiye bir gazoz, yarısı komser beğ'e"

Devamı sayfa 14'te

Şeker ve jop politikası yine gündemde

ÖZALIN SON ŞOVU KÜRT HAMİLİĞİ!..

*** Savaş çığlıkları arasında Batman, Cizre, Cudi'ye bombalar bırakılıyor. Tüm Botan insansızlaştırılıyor.**

*** Güney Kürdistan'da Kürt halkına insani hakları tanındığında bu bölgenin işgal edileceği açıktan söyleniyor.**

*** 2932 sayılı yasa yürürlükten kaldırılarak Kürt dili üzerindeki yasak kaldırılıyor(!)**

Özal Ekibiyle birlikte ANAP'ı Kurmak icazetini ABD'den aldığında, parti proğramı ile birlikte "Kürt sorununa çözüm"(!) poğramı da ABD tarafından koltuğuna verilmişti.

Kürdistan'da silahlı mücadele temelinde, bağımsızlık talebiyle gelişen mücadele kitlelere mal olup, sömürgecileri tedirgin edecek biçimde ulusal bilincin gelişmesini sağlayınca, Özal iktidarının çekmecesindeki ABD patentli "Kürt sorununa çözüm" proğramı gündeme sokuldu.

Nato görevlisi M.Ali Birand aracılığıyla Kürt sorunu tartışmalara açıldı. Ardından Misakı millici Sosyalist Parti, HEP vb. devreye sokuldu. Veya bunların devreye girmelerine göz yumuldu. Bütün bu ilişkilerle, Kürdistan'da, bağımsızlık temelinde gelişen mücadelenin yarattığı potansiyelin kontrol altına alınması ve ardından TC'nin sunacağı çözüm önerileri kanalında boğulması amaçlandı. Bunlar yapılırken, Kürdistan'da direniş odakları yok edilmek istendi. Köy koruculuğu sistem olarak oturtulmaya çalışıldı. Özel savaş yöntemleriyle sindirme ve yok etme politikasından bir an bile vazgeçilmedi. İhaneti kabullenmeyen kesimler üzerinde amansız bir kıyım politikası uygulandı. Sürgünler ve kıyımlarla bölge boşaltıldı. Sonuçta savaş bahanesiyle 200 bin kişilik yeni ordu yığınağıyla bölge kontrole alındı. İncirlik ve Batman üslerinden kalkan savaş uçakları sadece Irak Kürdistan'ını değil; Türkiye Kürdistan'ında Cizreyi, Cudi'yi de bombalamayı ihmal etmedi.

Bir yandan tüm Özel savaş yöntemleri uygulanarak, bölgede insan hakları askıya alınarak, Kürt halkı kırımdan geçirilirken, diğer yandan, 26 Ocak'ta yapılan Milli Güvenlik Kurulu ve Ardından Bakanlar Kurulu toplantılarından sonra Kürt halkının kendi ana dilini kullanmasını yasaklayan (ama pratikte iflas eden) 2932 sayılı yasanın kaldırıldığı ilan ediliyor!...

SORUN DİL SORUNU MU

Dil sorunu, sömürgeci faşist iktidarlar tarafından özel olarak büyütülüp dünya kamuoyunun dikkatlerini burada yoğunlaştırdığı bir sorundur. Hiç kuşkusuz, bu gayri insani ve gülünç yasalar, Kürdistanlı ulusalcı, yurtsever güçler tarafından da dünya kamuoyunun duyarlılığını kazanmak amacıyla bolca kullanıldı.Bu nedenle sorun öylesine büyüdü ki, Tüm avrupalı veya Kürt sorununa ilgi duyan kurum, kuruluş ve çevreler, 30 milyonluk Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini dil serbestliği ve kültürel özerklik sorununa indirgediler. TC bunu fırsat bilerek yarattığı olaylarla dikkatleri bu gülünç konulara çekerek Kürdistan'da katliamlarını sürdürdü. Örneğin; Daha bir ay öncesine kadar, İnsan Hakları Dernekleri Genel kurulunda Kürtçe konuşan V.Aydın ve tercümanı Av.Z.Okçuoğlu tutuklandıklarında Avrupa'nın dört bir yanından, tüm insani, siyasi ve kültürel kurum ve kuruluşlar TC'yi protesto telgraflarına boğdular. Bu gayri insani tutumu kınarken tutuklularla dayanışma içinde olduklarını belirttiler. Ama aynı dönemde, kendilerine ihanet dayatıldığı için ayağa kalkan Lice halkı kurşunlandı, Bir 14 yaşında çocuk olan 2 can, panzerler altında çiğnenerek katledildi. Kepenkler bir hafta boyunca kapalı kaldı. Aynı dönem tüm insani kuruluşların ve siyasi partilerin kapıları tek tek çalındı. Olayla ilgili bilgiler verildi, protesto etmeleri istendi. Bu görevini yerine getiren kurumların sayısı bir elin parmak sayısını geçmedi. Kulaklar, kendisini ihanetten koruyanlara, kişiliklerinden ödün vermemek için direnenlere kapalıydı. Devlet politikası, Kürtlerin "kimlik" ve "dil-Kültür" sorunlarının çözümünü yeterli görüyordu. İstemler, talepler, tutuklanmalar, protestoler ve mücadele O noktada yoğunlaşmalıydı.

İşte TC'nin ve özel olarak Özal iktidarının oynadığı oyun buydu. Ulusalcılık, yurtseverlik adına dönem dönem Özal'ın ekmeğine yağ sürdük. Dünya'da Kürt sorununu "kimlik" ve "Kültürel özerklik" derecesine indirgeyen konferaslarda arz-ı endam etmeyi başarı zannettik. Bugün artık dilimizi kullanmak yasak değil!.. Bu, fakiri sevdirmek için önce eşşeğini kaybettirip sonra buldurmaya benziyor. Kürt dilini kullanmak 1980 öncesi yasalarla kısıtlı değildi. İkincisi 1980'den sonra konan yasa ölü doğmuş, pratikte yaşama şansı bulamamıştı. 30 milyonluk bir halkın ağzına kilit vurma aptallığına Kenan Evren bile inanmıyordu.

Bugün yapılanlar Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelesi üzerinde oynanan oyunun bir perdesidir. Ardında yatan, dünya kamuoyu nezinde AGİK'te imzalanan sonuç bildirgesinin gereklerini yerine getirildiği imajını vermek, Kürt sorununu çözmeye çalıştığı kanısını yayarak dünya kamuoyunu aldatmak ve Kürt halkının haklı taleplerini desteksiz bırakmaktır. Yine ardında yatan, Kürdistan'da direniş odaklarını kitlelerden soyutlayarak yok etmektir. Ve en önemlisi Kürdistan hamisi kesilerek, Güney Kürdistan'ı işgal planına zemin yaratmaktır. Güney Kürdistan'da kendi istemi dışında gelişebilecek bağımsız veya federatif bir Kürt cumhuriyetini boğazlamaya hazırlanmaktır.

Özal tarihi incelediğinde Lozan'da Musul'u neden kaybettiklerini görüyor. İngilizler, Kürtleri muhatap almadan, Irak-Türkiye sınırını belirlerken, 1925 Şeyh Sait hareketini örnek göstererek, "Kürtler sizi istemiyor" deyip Musul'u

Devamı s.15'te

Mengen'de "bir adım geri" atan işçi sınıfı Bakanlar Kurulunun Kararına karşı "iki adım ileri" atmalıdır!..

3 Ocak'ta birgünlük işi bırakma eylemi, patlama noktasına varan işçi sınıfı eylemliliğini frenleme görevi gördü.

Politik önderlikten yoksun Zonguldak işçisi boynu bükük döndü.

Son aylar, Türkiye işçi sınıfının, yasaklar zincirini kırarak en üst düzeyde eylemlilikler geliştirdiği ve kitlelerle en çok kaynaştığı dönem oldu.

Bunlar arasında, Zongoldak kömür havzasında 30 Kasımda başlayan ve 26 Ocak'ta Bakanlar kurulu kararıyla iki ay ertelenineye kadar devam eden, işçi eylemliliği tarihi bir öneme sahipti.

Grev 50 bin işçinin 30 Kasım'da işi bırakmasıyla başladı. Bir hafta boyunca Zonguldak yöresi yüzbinlerce insanın her gün yürüdüğü bir eylem alanına dönüştü. Kaderleri biribirine bağlı olan tüm yöre halkı eylem içindeydi. Burjuva muhalefet partileri, parsa toplamak için de olsa, işçinin yanında saf tutmak zorunda kaldı.

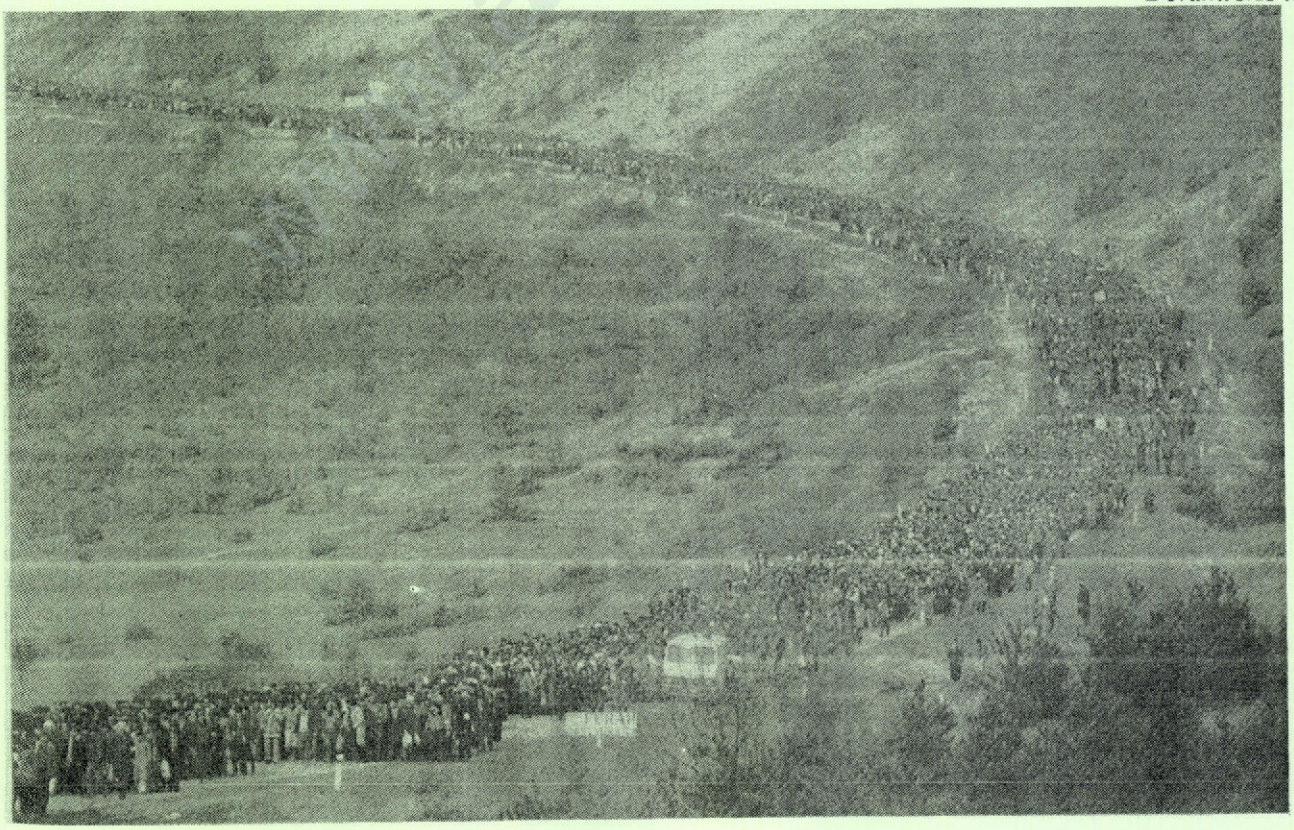
Eylemlilik devam ederken Başbakan'la yapılan görüşmeler de sonuç vermeyince, eylemin boyutları da genişledi. Gerev yaklaşık bir ayını doldururken işçiler Ankara'ya yürüme kararı aldılar. Ve 50 bin kişilik dev kitle iktidarı tehdit eden ve düzeni sarsacak olan yürüyüşünü başlattı. O ana kadar yöredeki potansiyeli kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak isteyen SHP, DYP, DS gibi burjuva partileri gelişmeler karşısında saf değiştirdiler. Çünkü sarsılan düzenin bir saç ayağını da onlar oluşturuyordu. Hiç kuşkusuz eylemlerden ürken diğer saç ayağı da Türk-İş yönetimi idi. Daha eylemin başlangıcında olumsuz rolünü oynamış ve Maden işçilerini bu eylemlilikten vazgeçirmeye uğraşmışsa da başarılı olamamıştı.

Ama onları desteksiz bırakmakta görevini yerine getirmişti.

1990'ın son ayına varıldığında, yüzbinlerce işçiyi bağlayan ve milyonlarca işçiyi etkileyecek olan toplu sözleşme pazarlıkları masa başında sonuçsuz kalmıştı. Her türlü demokratik haklardan yoksun, karın tokluğuna çalışan işçi sınıfı patlama noktasına varmış; genel grev tartışmaları gündemin başına oturmuştu. İşçilerin homurtuları, savaş çığırtkanlığıyla tüm hakları askıya alma uğraşı içinde olan iktidarı köşeye sıkıştırıyordu. İşte böylesi bir süreçte, İşçilerin kabaran öfkesini törpülemek amcıyla, Türkiye çapında bir günlük işe gitmeme kararı Türk-İş yönetimince kabul gördü. Burjuva basınında, sermayenin uşaklığını yapan tüm köşe yazarları makalelerinde, işverenleri eylem karşısında soğuk kanlı olmaya davet ederek, gerilimi arttırıcı tavırlardan sakınmaları telkininde bulundular.

Zembereğinden boşalacak olan işçi sınıfı 3 Ocak'ta, yaklaşık 2 milyon işçi ve emekçinin katılımıyla, bir günlük genel grevini tamamladı. İşte bu eylemin zafer sarhoşluğu yaşanırken, yorumlar henüz tamamlanmamış, işverenlerin göstereceği tepki henüz tam ortaya çıkmamışken, 50 bin Maden işçisi Zonguldak'tan

Devamı s.15'te

Ulusal Konferans tartışmalarına bir açıklık:

KÜRDİSTAN'DA SİYASAL OTORİTENİN OLUŞTURULMASI BİR TARTIŞMA SORUNU DEĞİL, TARİHSEL BİR ZORUNLULUKTUR

N.Heval

İran Dışişleri Bakanı'nın, Türkiye'ye yaptığı son ziyaretinde ifade ettiği düşünceler, bugün Kürdistan'daki ulusal hareketin gelişimini, özet halinde de olsa, sergiler niteliktedir. Bakan'a göre: *"Kürt hareketi ilk kez siyasal bir kimlikle ortaya çıkıyordu ve buna dikkat etmek gerekiyordu"*

Bu düşünceyi açmak ve bunun nedenleri üzerinde durmak gerekmektedir...

Neden Kürt hareketi yüzyıllar süren direniş geleneğine rağmen, siyasal bir kimliğe bürünmemişti? Başkaldırının en şanlısını, en etkilisini yapmış; ama, sürekli yenilmişti. Bu yenilgilerin çoğu, hiçte düşmanın askeri gücünün üstünlüğünden gelmiyordu; tersine, siyasal insiyatifini kullandıklarında, "kirli" siyasetlerini savaşa bulaştırdıklarında direnişleri ezmeyi beceriyorlardı.

Yakın zamanımıza kadar bu hep tek rarlanıp durdu. Düşman açısından, bu "kirli" siyasette pek değişiklik yapmak gerekmiyordu. Ama geçen zaman zarfında, kürt hareketi, bu "kirli" savaşın siyasal ve toplumsal sonuçları üzerinde yeterince düşünmedi; **silahlı direnişin siyasallaştırılması** üzerinde ciddi çalışmalar yapılmadı.

Bu siyasal kimlik, direnişin, askeri eylemliliğin ulusal ve uluslararası boyutunda önem kazanmaktadır. Siyasal kimlik ise, siyasal örgütlenmenin, halk eylemliliğinin dinamiklerini kullanabilmenin ve böylece halkın topyekün harekete geçirebilecek aygıtlara ve kurumlara sahip olabilmenin göstergesidir. Üstelik, bu kimlik sorunu dört parçaya bölünmüş uluslararası bir sömürge açısından daha bir önem taşımaktadır.

Ancak, siyasal kimlik sorunu, kürt hareketinde, her zaman, ikinci derecede öneme sahip olmuştur. İttihat ve Teraki'ci ya da daha sonra Misak-ı millici anlayışlar içinde örgütlenen kürtler açısından ise, durum daha vahim bir hal almıştır. Kürdistan'da direniş merkezlerinin, modern örgütlenmelerden yoksun olduğunu ısrarla vurgularken, gerçekte sorunun bu yönünün ele alınması gerektiğini belirtmek istemişizdir.

Oysa örgütlenmelerde, otoriteler, belirli aile çevreleri, bölgecilik, etkili aşiretler ya da feodaller veya mezhepçilik önemli roller oynamakta; böylece ulusal bir harekette olması gereken ulusal otorite etkisini gösterememektedir. Yukarıda sözkonusu edilen hiç bir çevre, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinde eskiden beri var olan önderlik tutkusunu bir türlü ulusal otoritenin eline bırakmak istememektedirler. Bu ise, gerek askeri eylemliliklerde, gerekse siyasal örgütlenmelerde çıkışsızlığı beraberinde getirmekte, uluslararası planda, bu nedenlerle dikkate alınmamaktadır. Emperyalist ülkelerin siyasal raporlarına bakacak olursak, yüzlerce otoriteye bölünmüş bir toplumda kimin nasıl dikkate alınacağının ve bunun üzerine nasıl bir politika yürütüleceğinin güçlüklerini görebileceğiz. Yine bu bölünmeden sömürgeci güçlerin nasıl faydalandıkları ise, bir bilmece değildir.

Kürdistan'da "otorite" çokluğunun ve dağınıklığın tarihsel nedenlerine ise, daha ilerde değineceğiz.

Konumuz açısından söz konusu Bakan'ın ve KYB (Kürdistan Yurtseverler Birliği) Başkanı *Celal Talabani*'nin son demeçleri biribirlerini tamamlar niteliktedir. Nihayet kürt hareketi, on yıllarca süren hatalarını anlayarak: *"Kürt örgütleri Kürdistan'ın bir parçasını işgali altında tutan devletlerle ilişkilerinde, sözkonusu parçadaki kürt halkının ve siyasi örgütlerinin çıkarlarına ters düşen ilişkiler kurmamalıdır."* diye önemli bir yaraya parmak basmaktadır.

Bu, yavaş, ağır aksakta olsa, bir siyasallaşmanın ifadesidir. Biz ilişkinin bu tanımlar çerçevesinde bile, taşıdığı tehlikeleri gözardı etmeden, gelinen bu aşamanın olumlu yanlarını vurgulamakta tereddüt göstermeyeceğiz.

Tarihte, bazı şeylerin anlaşılması için, "illaki" tekrarından fayda yoktur. Ama gelin görün ki, Kürtler bu tekrarı defalarca yenilediler. Onlar, şartların en uygun olduğu 70'li yıllarda, ya da İran-Irak savaşı yıllarında bu hatalarını yenilediler.

Neden?

Siyasal tarihimiz açısından son derece açık olan bu "neden" ulusal hareketin siyasallaşmamasında yatmaktadır. Bu ise, bizim toplumsal yapımızın karmaşıklığının, organize olmayışının bir sonucudur.

Siyasallaşmanın, modernleşmenin ve bir üst örgütlenme biçimi olarak ulusal konferansın önemini kavrayabilmek için, bu soruna kısaca değinmek gerektiği kanısındayım. Zira öyle görünmektedir ki, konuyla ilgili, Kürdistan Press'in Aralık 1990 da çıkan 87.sayısında örgütlerin verdiği -iyi niyetlerinden şüphe etmediğimiz- demeçlerin uslubunda, sorunun öneminin kavranmadığı anlaşılmaktadır. Oysa, sorunun real dayanakları, ulusal kongre girişimine gelişigüzel yaklaşım gösterilmeyeceğini bize sunmaktadır.

KÜRDİSTAN'DA ULUSAL OTORİTENİN ZORUNLUĞUNUN KANITLARI

Ulusal otorite konusunu analiz ederken, bir olguyu sürekli gözönünde tutmalıyız: **Bu sömürgeciliktir.** Ve sömürgeciliğin Osmanlı imparatorluğunda uygulanış biçimi bizim geçmişimizin ve bu günümüzün kendisidir. Orada her şeyi bulabilirsiniz..Otoriteliği ya da otoritenin yüzlerce aşirete,

feodale ve hatta aileye bölünmesini, direnişi, yenilgiyi, geri kalmışlığı hep bu form içinde gizli biçimde görebilirsiniz. Her nedense, bu form hep gözden kaçırılır. Çünkü sömürgecilik kavramı, bizde, henüz yeterli bir açıklığa kavuşturulamamıştır. Genel olarak bir sömürgecilikten bahsedilir; ama, bunun özel olarak Kürdistan toplumu üzerinde yaptığı tahribatlar yeterince bilinmez. Tarihini bilmeyen bir toplum ise, kendisini geleceğe hazırlayamaz, toplumsal dinamiğe egemen olamaz. Kürdistan toplumunun ve ulusal kurtuluş savaşının bugünkü durumu anlatılırken, neden hep tarihe inmek zorunda olduğumuzun nesnel nedenleri işte bu soru içinde gizlidir. Çünkü toplumumuz, yüzyıllardan beri, bir "tarihsizlik" yaşamaktadır. Bu tarihsizlik, gerek kendi ellerimizle gerekse hakim güçlerin/ sömürgecilerin baskı ve yıldırmaları sonucu yaratılmıştır.

Ama öte yandan biliyoruz ki, bir toplum, sağlıklı bir tarih anlayışı ile yapması gerekeni öğrenecek, toplumsal eksikliğini ve kuvvetli yanlarını yine bu tarih içinde açığa çıkarabilecektir. Toplumun eksikliğinin nerelerde yattığını bulacak ve çözüm için üzerine yürüyebilecektir. Böylece, kendisine dayatılan modellerden kurtulabilecek, "kendisi için var olarak" yolunu bulabilecektir.

Kürdistan toplumunun tarihsel karekterini açıklarken, onu, sömürgecilik olgusundan ayıramıyacağımızı söylemiştik.

Nedir Sömürgecilik?

Yıllarca ve yıllarca üzerinde tartışılan, ya da tartışılmak istenen, ama Türk "sol"unun önemli bir bölümünün -Kurtuluş hareketi dışında hepsinin demek daha doğru olacak- ısrarla red ettiği bu kavram neyi ifade etmektedir?

Üstelik, bilimsel araştırmalar yapan, toplumsal sorunlarla ilgilenen kurum ve kişilerden de hiç ses çıkmamaktadır, bu konuda. Emperyalizmden bahs edebilirsiniz, türk ve osmanlı devletine deymemek kaydıyla sömürgecilikten de bahsedebilirsiniz. Yani, sömürgecilik ve emperyalizm hep "batı"ya has kavramlar olarak kullanılmıştır.

Osmanlı güçsüz bir devletti; TC güçsüz bir devletti, nasıl olur da sömürgeci olabilirlerdi?

Kendileri kemalizmi bir sistem olarak red etseler bile, O'nun yarattığı çarpık tarihin etkisinden kurtulamayan sol hareket, uzun yıllar kemalizm ile işte böylesine iç içe yaşamıştır: Osmanlı hasta bir devletti, dolayısıyla sömürgeci olamaz; Türkiye işgal altındaydı, nasıl olurda TC sömürgeci karekterde olurdu?

Ama, aynı Osmanlı'nın, son yüz yılını göz önüne alan bu hareketler, geriye kalan 600 yılını bir çırpıda atlamaktadırlar. Akdenizi bir Osmanlı gölü haline getiren tarihsel olaylara değinmek gereksizdir onlar için. Yani onlar, karşılarında hep güçlü bir devlet özlemi duyuyorlar, yani onlar tarihe karşı duruyorlar.

Nedir Osmanlı? Kürdistan'da nasıl bir politika yürütmiştür ve TC'ye nasıl bir yapı devretmiştir?..

Hangi devlet bir tarih boyu, aynı güç ve kudrette yaşamıştır? Bir tek örnek verilemez.

Öyleyse bu çevreler tarihle alay etmektedirler.

Bu konuda akademik çevrelere fazla dokunmuyorum. Çünkü, onların üzerinde var olan devlet baskısıyla birlikte, yine onların taşıdığı mevki ve yükselme sorunları, toplumsal konularda tehlikeli kavramlara kendilerini feda etmeye engeldir. İsmail Beşikçi'ye yapılanlar, aynı zamanda onlara korku veren bir örnektir. Şimdi bu sorunu atlıyoruz.

Evet, solcusuyla, sağcısıyla, devletiyle, bilimsel çevreleriyle, adından bu kadar kaçınılan sömürgecilik nedir?

Üniversitede katıldığım "toprak ve halk" konulu bir seminer sırasında, semineri yöneten İspanyol hocadan - ki onlar, sömürgeciliği tarihlerinden iyi tanırlar- sömürgeciliğin tanımını istemiştim. Hiç teredütsüz ağzından şunlar döküldü: *"bir toprak parçasının başka bir ülke tarafından işgali sürekli bir hal aldığında bunun adı sömürgeciliktir.*

Nasıl kurulur bu sömürgecilik: *Sürekli kılınan işgal döneminde, eğemen ülkenin oluşturduğu siyasal kurumlar aracılığı ile.*

İşte olan bu kadar açık ve nettir.

Burada, kendisine ait olmayan toprağı işgal eden ülkenin gücü tartışma dışıdır. Üstelik güç kavramı göreli bir kavramdır. Birine göre zayıf olan diğerine göre güçlü olabilir. Mutlak bir "güç"ten bahsetmek bilim dışıdır.

Antik çağ sömürgeciliği üzerine araştırmalarıyla tanınan Claud Mosse, sömürgeciliği, metropol ile yerli ülke arasındaki statü ilişkileri ile açıklamaktadır.

Bilindiği gibi, tarihte ilk sömürgeler, Giritliler, Fenikeliler tarafından kurulmuştur. Bunu Atina ve Roma izlemiştir. Bu dönemdeki sömürgeler, genellikle ticari kolonilerdi; ve bu koloniler birer statü ile metropole bağlıydılar. Grek'lerde metropolün yiyecek, maden, ağaç ve köle işleri için kurulan koloniler; Romalılarda, yeni toprakların işgali ile birlikte yürütüldü.

Ege denizi kıyısında kurulan bir dizi kolonilerle birlikte, Bizans ve Kadıköy bu statü çerçevesinde aynı zamanda bir otonom yapıya sahiptiler. Yani ilk sömürgelerde otonom bir yapı görülebilmektedir. Avrupa'nın bugün önemli şehirleri geçmişin birer koloni şehirleri idi. Millatta önce 600 yıllarında kurulan Marsilya, Strasburg, Mainz, Köln birer sömürge şehirlerdi.

İşte sömürgecilik gerek ekonomik ihtiyaçları karşılamak için kurulan şehirlerle olsun, isterse imparatorluk topraklarını genişletmek amacıyla açılan savaşlarla olsun, metropolun dışa açılmasıyla açıklanır.

Politik ve ekonomik bir gücün üzerinde yaşadığı toprakların dışında kurduğu ve sürekli kıldığı tüm eğemenlik biçiminin adına bu nedenle sömürgecilik denir. Her siyasal ve ekonomik sistemin geliştiği ve asalaklaşmaya yüz tuttuğu dönem, bir sömürgecilik dönemidir. Var olan ekonomik yapı bu sömürgeciliğe kendi karekterini verir. Bu nedenle;

** Köleci sömürgeci sistemden*

** Feodal sömürgeci sistemden*

**Kapitalist sömürgeci sistemden bahsetmek mümkündür.*

Ve yine bu nedenle sömürgecilik, kapitalizme özgü bir olgu değildir. Kapitalist sömürgeciliği de onun gelişme çağındaki sömürge fetihleri dönemi ile yani klasik -eski tip- dönemi ile finans kapital dönemi, yani mali sermaye ihracı ile oluşan emperyalist sömürgecilik dönemi olarak ayırıyoruz.

Hemen belirtmek gerekiyor ki, kapitalizmin ilk dönemine denk düşen sömürge fetihlerini kendisinden önceki sömürgecilikten ayıran en önemli etmen, bunu, dünya çapında bir sistem olarak geliştirmeye başlamalarında yatmaktadır. Metropolün ham madde ihtiyacı artması ise, bu fetihleri kamçı-

layan bir etmendi. Antik çağda kurulan kolonilerin bizzat kendileri, zamanla birer metropol haline gelmişlerdir. İspanya'daki koloniler, Marsilya, İstanbul böylesi bir gelişme seyri izlemiştir. Şimdi biz burada bu kısa açıklamadan sonra, Grek'leri, Romalıları, İspanyol'ları bir kenara koyup, Kürdistan'ın iç dinamiklerinin yıkımında en önemli rolleri oynayan Osmanlı ve TC sömürgeciliği üzerinde duracağız.

Çok şükür! artık sömürgelerin deniz aşırı olup olmadığı tartışmalarını yapmıyoruz. Bizim siyasal litaratürümüze de deniz aşırı olmadan da sömürge olunabileceği girdi ve bu tür tartışmalardan -sorunun en azından bu yönü ile- kurtulduk. Bu yönü diyoruz, zira, TC'nin sömürgeciliğini kavratmak için daha epey zamana ihtiyacımız var.

Nedir Osmanlı? Kürdistan'da nasıl bir politika yürütmüştür ve TC'ye nasıl bir yapı devretmiştir?..

Bilindiği gibi, Osmanlı, işgal ettiği yerlere, kendi toprak sistemini de beraber götürmüştür.

Has- Zeamet- Tımar diye adlandırılan bu sistem, Osmanlının, toprağa dayalı sömürgeci karekterinin özelliklerini taşımaktadır. İşgal ettiği toprakları bu toprak sistemi içinde dağıtır ama, mülkiyetini kendi elinde tutmaya devam ederdi. Yani bu toprakları düpedüz sömürgeleştirirdi.

Bu kategorilerden:

Tımar: 10.000 akçe'den 19.999'a kadar geliri olanlara denirdi.

Zeamet: 20.000 akçe'den 49.999'a kadar;

Has: 50.000 akçe'den fazla olanlardı.

En yaygın olan, Tımar sistemi içinde bir ya da birden fazla köy bulunurdu. Bunların sahipleri, padişah ordusuna katılan sipahiler idi. Yani aynı zamanda, bu bir askeri sistem olmaktadır. Çünkü sipahiler gelir durumlarına göre savaşlarda osmanlı ordusuna asker göndermek zorundaydılar. Tımarlarda veraset yolu ile intikal olmadığı gibi toprak her zaman elinden alınabilirdi. Hiyerarşik yapıya göre, daha fazla kazanç getiren **zeametler**, subaşılar, sancak beyleri ve diğer üst düzey yetkililere verilirdi. **Has** ise, Padişaha ait topraklar ve üst düzey devlet memurlarının toprakları için kullanılırdı.

Şimdi bu yapının Kürdistan açısından fazla bir önemi yok; çünkü bu sistemi, Osmanlı, Kürdistan'da işletmedi. bunun çok önemli nedenleri vardı:

Birincisi: Osmanlı doğu topraklarını elinde tutmakta zorluk çekiyordu. İran'lılarla süren eğemenlik savaşı bu nedenle bir sonuca ulaşamıyordu.

İkincisi: Bölgedeki Kürt aşiretleri denetime gelmiyorlardı. Kendi özgür varlık koşullarını devlet denetimine bırakma yanlısı değillerdi.

Üçüncüsü: ele geçirdiği topraklarda tımar sistemini uygulama olanağı yoktu.

Tarımın bu bölgede hem zayıf olması hem de toprakta çalışacak insan bulmaktaki güçlülük, yönetimi bu topraklarda farklı bir uygulama yoluna soktu.

Ülke eyaletlere, beylik lere, hükümetlere ve ne olduğu tam anlaşılmayan bağımsız aşiret beyliklerine kadar bölünmüş bulunmaktadır. Ve her biri merkezi idareye karşı sorumludur. Toplumsal dinamikler böylece iliklerine kadar parçalanmış bulunmaktadır.

Çünkü aşiret bireyine devletin tayin ettiği bir sipahi'nin hükmetmesi imkansız bir olaydı. Diğer taraftan, aşiretler göçer konumlarını koruyorlardı.

O halde, hem sınırları, toprağı denetim altında tutmak, hem de orduya insan katılımını sağlamak için farklı bir yöntem uygulamak zorundaydı. Peki, batı ile doğu arasındaki bu farklılık onun sömürgeci karekterini değiştirdi mi? İşte tam bu noktada devlet yönetiminin Makyavelci mantığının izlerine ratlamaktayız.

Osmanlı, Kürdistan'daki bu zorluklardan ötürü, onlara şekli bir otonomi vermiştir. Dışardan bakıldığında yanılma ihtimalinin fazla olduğu bir şekildir bu. Bu "şekil", bir kısım araştırmacıyı bu arada Osmanlı Toplum yapısı üzerine önemli araştırmalar yapan ve sömürgecilik kavramının bu imparatorlukla olan bağlarının açığa çıkmasında önemli bir payı olan **Stefan Yerasimos**'u da yanıltabilmiştir.

Osmanlılar Kürdistan'da eğemenlik lerini kurarken, mevcut toprakların sahiplerine dokunmamışlardır. Ve bu toprakların veraset yolu ile babadan oğula geçmesine göz yummuşlardır. Bunun nedenlerini yukarda izah etmeye çelış tık. Ancak yine aynı Osmanlı, bu toprak sahiplerinin idari olarak kendilerine bağlanış şekillerini kendileri belirlemişlerdir.

Yavuz Sultan Selim'den 17.yy'la dek süren dönemde, büyük toprak ve aşiret sahipleri etrafında örgütlenen hükümetler görülmektedir. Bu hükümetler şunlardır: **Cizire, Hazro, Eğil, Palu, Kığı, Genç, Bitlis, Hizan, Hakkari, Mahmudi, Şehrizor, Mihrivana, İmadiye, Asti, Tercil, Mihriban, olmak üzere 16 tanedir.**

Var olan 5 eyalet içerisindeki idari bölüşüm ise, daha çarpıcı özellikler göstermektedir. Örneğin; Diyarbakır eyaleti 19 sancak'a bölünmüştür. Bu sancakların ancak 8'i Kürt beylerine aittir. 11'i ise direk Osmanlı sancaklarıdır. Bu yöntemle Osmanlı, Kürdistan'daki çeşitli müdahalelerini amaçlamaktadır. Bunlar yönetimin saç ayakları gibidir bu topraklarda.

Sadece bununla da yetinmez.. Siyasi olarak da görevlerinin ne olduğu belli olmayan bir yetkiyle aşiret beyliği adı altında yeni beylikler türetirler. Bunların sadece 3 eyaletteki sayısı -Van, Diyarbakır, Şehrizor (yani Süleymaniyeyi de içine alan Kerkük)- 400'den fazladır. Bu aşiret beyliklerinin görevi bir savaş anında, sancak beyleriyle beraber savaşa katılmalarıdır. Bunun dışında hiç kimse onlara karışamaz. Hiç bir kürt feodalinin bu aşiretleri toprağa bağlamaya hakkı yoktur.

İşte tam bu noktada Stefan Yeresimos'un da yanıldığını görüyoruz. Yeresimos, toprağın babadan oğula geçmesi düzenini feodalizme atılmış bir adım (s.209) olarak görürken (gerçekte bu adım Osmanlılarla birlikte atılmış bir adım değil, Kürtlerde zaten var olan bir düzendi) Feodalizmin serbestçe boy vermesine, gelişmesine kabile içinde ortaya çıkan "köstekleyici" etkilerin engel olduğunu söyler.

Oysa asıl etkileri yaratan devletin, Osmanlının bu topraklarda uyguladığı siyasi sistemdir. Ülke eyaletlere, beylik lere, hükümetlere ve ne olduğu tam anlaşılmayan bağımsız aşiret beyliklerine kadar bölünmüş bulunmaktadır. Ve her biri merkezi idareye karşı sorumludur.

Toplumsal dinamikler böylece iliklerine kadar parçalanmış bulunmaktadır. Bu sistem sayesinde bir beyliğin veya feodalin diğerleri üzerinde etkili olması önlenmiş bulunmaktadır. Üstelik beyliklerin güçlenmesinin koşulu, topraklarını genişletmekte ve bu topraklar üzerinde daha fazla serf bulundurmala-

rında yatmaktadır. Oysa özgür aşiretleri serfleştirmek mümkün değildir. Bunlar bir yandan, devletin koruyuculuğu altına girmişlerdir, diğer yandan, serbest dolaşım hakkını kaybetmek istememektedirler. Devlet de onların bu özgürlüklerine çok sorun olmadıkları müddetçe, ilişmez. Bu koruyuculuk sistemi, feodalizmin gelişmesi önünde en büyük engeldir.

Yine bu nedenledir ki, belirli bir siyasi örgütlenme içine girmemiş bulunan aşiretler, beylikler, kabileler kolayca bu koruyuculuk maskesi altında parçalanmaktadırlar. Her biri ayrı bir lider olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha önceki tarihsel dönemlerde, kürt aşiretlerinin birliğinden söz etmek mümkündür. (1171-1250) Eyübi Kürt Devleti, Hakkariye, Hamidiye, Soraniye aşiretleri ile Cizire ve Diyarbakırdaki aşiretler konfederasyonu biçiminde oluşur. Ancak, O'nun haçlı seferlerine karşı durmak zorunda kalışı, devletin siyasal yapısını arka planda bırakmıştır. Dini yön ön plana çıkmıştır ve bu karışık dönemde siyasal istikrar oluşturamamıştır.

Mervani Kürt Devleti ise (985-1087) Diyarbakır, Bitlis, Cizire bölgesindeki aşiretlerin bir konfederasyonu niteliğinde idi.

Demek ki, bu baskıların hafiflediği dönemlerde Kürt aşiretleri birlik yönünde adım atabiliyorlardı. Ama büyük akınların olduğu dönemlerde, kendilerini yüksek yaylalara atarak kurtulabiliyorlardı. Moğol saldırıları döneminde, dağlarda bile yaşama şansı bulamayan Kürtlerin, Mısır'a, Sudan'a kadar gittik leri bilinmektedir. Kürtler'deki bu karekteri 1918'li yıllarda, İngilizlere karşı verdikleri mücadelede de göreceğiz.

Osmanlılar Kürdistan'da tesadüfi bir yönetim biçimi uygulamış değillerdi; tersine, bu siyasetle neyi elde edeceklerini bilmekte idiler.

Öylesine ki, ortaya koydukları merkezi yönetim biçimi ile Makyavel'in devlet anlayışı içinde merkezi devlete bir örnektir. Yine dönemin güçlü devleti Fransa ise Osmanlıların bir minyatürü olarak anılmaktadır.

Şimdi, devletin, neden feodalleri güçsüz bırakarak aşiretlere önem verdiğine ve onlara özel bir statü bağladığına bakalım. Bu, aynı zamanda, bu aşiretlerin günümüze kadar gelişlerinin de tarihini anlatmaktadır.

Makyavel'e göre, merkezden uzaklaşan devlet, gittiği yerlerde zayıfları kendi savunucusu haline getirmeli ve onlara prenslik ünvanı verilmelidir. Aynı zamanda güçlü olanları ise zayıflatmayı denemelidir. Bu uygulamayı, Romalıların sömürgeci uygulamalarından almaktadır. Yine onun açıklamalarıyla Romalılar "zayıf güçlerin, güçlerini kuvvetlendirmeksizin korurlar. Şüpheli olanların ise güçlerini azaltırlar."dı (age. s.14) Bu yöntem, sömürgelerin elde tutulmasında esastır. Osmanlıların da uyguladığı bu yöntemle, ele geçirilen ülkelerin elde tutulmasının çok kolay olduğunu belirtmektedir. (age. s.19)

Osmanlılar Kürdistan'da tesadüfi bir yönetim biçimi uygulamış değillerdi; tersine, bu siyasetle neyi elde edeceklerini bilmekte idiler. Öylesine ki, ortaya koydukları merkezi yönetim biçimi ile Makyavel'in devlet anlayışı içinde merkezi devlete bir örnektir.

Fransa Kralı XII.Louis, İtalya'yı işgal ettiğinde tam tersi bir metot uygulamış, güçlüleri elde tutmuş, zayıfları yıkmış ve sömürge gibi kullanmamıştır. Bu hatalarına rağmen İtalya'yı zor da olsa elde tutabilmiştir. Ancak, biliyoruz ki bu fazla uzun sürmemiş; İtalyanlar birliklerini kısa sürede sağlayarak dış baskıdan kurtulmuşlardır.

Yine Makyavel, bir başka yerde, ayaklanma içinde olup işgal edilen bir ülkenin, kolayca kaybedilmediğini, çünkü işgali güvenli kılmak için suçluların cezalandırılacağını, şüphelilerin gözleneceğini ve zayıf yerlerede kendini güçlü kılacağını söylerken adeta bugünü bize anlatmaktadır. (age. s.11) İşte Kürdistan halkının bugün çektiği baskılar hep bahaneler ardına saklanmış çağ dışı teorilerin tatbikatından başka bir şey değildir.

18. yüzyıla gelindiğinde bu aşiretlerin durumunu İsmail Hakkı Uzunçarşılı şöyle aktarıyor: "*İskan işleri, bu 18. yüzyılın ilk yarısında hükümeti yoran ve bilhassa Güney Anadolu'da yani, Antalya, İçel, Adana, Maraş ve Urfa'da asayişi bozan meselelerden birisi de Türkmen ve Kürd aşiretlerinin iskanları işi idi. Bu aşiretlerin bir kısmı İskan kabul etmeyerek, ya doğrudan doğruya şekavete veyahut iskan edildikten sonra yerlerinden kaçmak suretiyle muhalefete başlayarak asayişi bozuyorlardı; Bilhassa hükümetin Avusturya muharebesiyle meşgul olduğu sırada, yani 1716'da bunların faaliyetleri pek artmıştı.*" (İ.Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi s.316)

Osmanlı, Türkmen aşiretleri için harcadığı çabayı Kürtler için göstermemiştir. Anadolu'da aşiretlerin toprağa bağlanması önemle üzerinde durulan bir olgudur. Kürdistan'da ise buna Malatya, Maraş ve Urfa dolaylarında işlek topraklar üzerinde başvurulmuştur. Aşiretlerin büyük çoğunluğu ise bu uygulamaya alınmamıştır; alınması da düşünülmemiştir. (Muş ovasında ise, tütüne rağbetin arttığı bir dönemde ekonomik karekterli, kendiliğinden bir yerleşime rastlanır.) Çünkü bu taktirde genel bir ayaklanmayı karşılamak zorunda olacaklardı. Ayrıca, feodal beyliklerin de yerleşmiş bu insanlar üzerinde kurabilecekleri eğemenliğe de yol açmamış oluyorlardı.

Kürdistan'da her ne kadar Kürt beylikleri ve aşiretler için bir statü belirlenmişse de merkezi devletin aygıtları da bu statülerin yanında varlığını sürdürürler. Bu durumda olan ve direkt merkez tarafından belirlenen beylikler, devletin gerçek temsilcileri durumundadırlar. Osmanlı, süreç içinde bunların etkinliklerini daha fazla öne çıkarmıştır. Kürt beylikleri ise bu kuruluşların yanında sadece temsilci düzeyde kalan, işlevsiz bir ünvan olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Özellikle **Karlofça** anlaşmasından sonra, Kürdistan'daki Valiliklerin görev ve sorumlulukları arttırılmıştır. "*Bağdat valisine geniş selahiyet verilip, icabında harekete geçmek üzere Diyarbakır, Şehrizor ve Musul beylikleriyle birkısım ocaklık sancaklar Bağdat valisinin emir ve komutası altına konulmuştur*" (İ.H.U. age. 4.cilt birinci bölüm)

Süreç bu tür kurumların işlevinin genişletilmesini gerekli kılmıştır. Ve Kürtler sadece dış görünüşüyle, var olduğu sanılan, otonomilerini koruyamamışlardır. İşte bu görünüş, Stefan Yerasimos'la birlikte birçok tarihçiyi de yanıltmıştır.

Süreci izlemeye devam edelim:

Vak'a-Nüvis Ahmet Lutfi Efendi'nin tarihine göre, 1860'lı yıllarda Merkezden atamaların önem kazandığı görülmektedir. 1861'de Kürdistan Valisi Ali Rıza Paşa azledilerek, yerine Silistre

Valisi sabık Halil Kamili Paşa getirilir. Buradaki Kürdistan tabiri Vak'a-Nüvis Ahmet Lütfi efendiye aittir. (Cilt X s.44)

1862'de Harput Valisi İsmail Paşa, Erzurum valiliğine, Erzurum Valisi de Ankara Valiliğine atanır. Eski Kürdis tan Valisi Ali Rıza da bu sene içinde Adana Valisi olur.

1864-65 yıllarında, Van mutasarrıfı sabık Ahmet paşa'ya Yemen valiliği; Süleymeniye Kaymakamı Mustafa Paşa'ya Hicaz Vali yardımcılığı; Van mutasarrıfı Hakkari kaymakamı sabık Abdullah Paşa'ya ve Hakkari kaymakamlığı Hüdavendiğar Mutasarrıfı Nureddin paşaya tevcih olundu. (Age.s.124)

Bu son kaymakam başarısız olmuş olacak ki, Hakkari kaymakamlığından alınarak Lazistan Mutasarrıflığına atanır. (age. s.136) Bunun dışında yüksek derecedeki din görevlerinin de merkezden atandığı görülür. 1862 yılında Bursa'lı Vehbi Efendi Kürdistan Valiliğine atanır. (age.s63)

Oysa Kürt beylikleri de kendilerine verilen sahte ünvanların farkına varmış lardır. Benim, "yüz yıl savaşları" olarak adlandırdığım ayaklanmalar, Osmanlının Kürdistan'ın iç işlerine açıktan karışma durumunda olduğu 1800 yılları boyunca olmuştur.

Bu çalkantılı yıllar, aynı zamanda devletin, yoğun olarak aşiretler üzerinde oynadığı yıllar olmuştur. Bir aşiretin üzerine diğerinin gönderilmesi, istenmeyen bir beyliğin yerine rakip bir aşiretin getirilmesi artık sık sık rastlanan bir olgu olmuştur. Bunu özellikle 100 yıl savaşlarında görmekteyiz. Bu ayaklanmaları incelemeyi konu dışı bırakıyoruz. Ama bir kısa örnekle de bunu vermeye çalışacagım:

1806-1809 yılları arasında Süleymaniye bölgesinde meydana gelen Abdurrahman Paşa ayaklanması bu rakip mücadeleye bir örnektir. Süleymaniye şehrinin kurucusu olan İbrahim Paşa'nın yeğeni olan Abdurrahman Paşa, bölgede güçlenme eğilimi göstermesi üzerine, Osmanlı'yı hemen harekete geçiriyor. Rakip bir aşiret reisi olan Halit Paşa'yı Süleymaniye emirliğine atar. Bu durumda Baban aşireti ayaklanır ve Halit Paşa öldürülür. Olaylar sonunda Abdurrahman Paşa da İran'a kaçmak zorunda kalır.

Yine **Bedirxan bey** ayaklanmasında (1844-47) Osmanlılar ayaklanmayı içten yıkarlar. savaşçı ruhuyla tanınan Bedirhan Bey'in yeğeni Yezdan Şer'i Osmanlılar elde ederler ve isyanı ihanete uğratırlar.

Aynı **Yezdan** (1855-1856) kendisine bahşedilen beyliğin bir isimden ibaret olduğunu fark edip ayaklandığında bu kez karşısında sadece Osmanlı'yı değil, aynı zamanda İngiliz ve Fransız'ları da görür. Osmanlı-Rus savaşının yarattığı politik durumdan faydalanmak isterken, İngiliz ve Fransız politikasının oyunları içerisine düşer. Bu güçler birçok aşiret üzerinde etkili olarak bu isyanın başarısız kalmasına neden olur. Sadece Rusya daha güneye inmesin diye Osmanlı'nın yanında tavır alırlar.

Batı'da Burjuvazinin taşıdığı bayraklar olan Ulus ve Ülke kavramı, Kürdistan'da feodaller tarafından ele alınmıştır. Bu, kapitalizmin sömürge bir ülkede aldığı çarpık karekterin bir sonucuydu.

Sömürgeciliğin bu işleyiş biçiminden hareketle, Kürtlerin neden bir birlik kuramadıkları, neden bir feodalin diğer feodaller üzerinde veya aşiretler üzerinde eğemenlik kuramadıkları açığa çıkmaktadır. Burjuva tarihçiler ise bu durumu Osmanlının koruyuculuğu biçiminde açıklamaktadırlar. Çünkü Osmanlı, batıda hıristiyan halkı kendi yerli eğemenlerine karşı koruyordu. Doğuda, Kürdistan'da ise, aşiretleri feodallerin eğemenliğine karşı koruyordu. Ancak, her nedense bu koruyucu sistemin, söz konusu ülkenin sosyo-ekonomik ve siyasal yapısı üzerinde yarattığı yıkıcı etkiler üzerinde durmak istemiyorlardı. Çünkü o zaman sorunun kökü ne, siyasetin kendisine inmiş oluyorlardı.

İşte bugünkü aşiretçiliğin, köy koruyuculuğunun kökleri ve tarihi gelişimi buralara dayanmaktadır. Devlet, bugün, kendisinden çok önce var olan bir başka devletten (Osmanlıdan) aldığı tecrübeler ile sözkonusu politikayı uygulayabilmektedir. Ama Kürt halkı fazla bu oyunun farkında değildir.

Neden?

İşte bu yaşanan ve bilinmeyen tarihsizlik yüzündendir. Çünkü Kürt halkı kendi tarihini gerçekten bilmemektedir. Bu konudaki çalışmaların oldukça yetersiz oluşu veya kendisine ulaşmaması sonucu halk olarak her gün bu tarihsizliği yaşamaktadır. Şüphesiz kendisine pahalıya mal olarak yaşamaktadır.

Şimdi bu koruyucu devletin, yani işgal ettiği topraklarda zayıfları koruyan, güçlü kuvvetlerin artmasını önleyen bu politikanın sonuçlarına bakalım:

Güçlü feodallerin kendi halkı üzerinde istedikleri gibi yaptırım uygulamaları, onların siyasi ve ekonomik güçlerinin zayıflatılmasını da doğurmuştur. Ekonomik olarak ihtiyaç duyduğu insan gücünü yeterli biçimde karşılayamamıştır. Üstelik bu beyliklerin sınırlarını bir baş ka beylik aleyhine genişletmesi de imkansız gibiydi. Çünkü diğer beylik de Osmanlı koruyuculuğu altındaydı. Aşiretlerin de beylik statüsü ile bu koruyuculuk içine girmesi sonucu, feodaller ellerinde var olanla yetinmek zorunda kalmışlardır. **Sadece birkısım feodallerin, bölgelerindeki hıristiyan halk üzerinde yaptırım uygulamalarına izin verilmiştir.** daha çok bu halk köle gibi çalıştırılmıştır. Böylece Hıristiyan azınlıkların dikkatleri de devlete değil mevcut Kürt beyliklerine çekilmiş oluyordu.

Böylece bu sistem içinde her sosyal birim, bir diğerine karşı düşman haline getirilmiştir.

Siyasi planda ise, bu beylikler, eğemen oldukları topraklar üzerinde, kendilerine verilen sözde "hükümet" organlarına sahip değillerdir. Yargı kademesinde bulunan Naib'ler, Defterdarlar, Sekreterler, Müftüler, merkezi iktidar tarafından belirlenir.

Bir yandan Kürt Beylikleri, diğer tarafta merkezi yönetimin iktidar organları ikili bir karekter göstermektedir. Ne var ki, Osmanlılar, bu beyliklerin zayıf görüntülerinin devam etmesine bile müsade etmemiştir. Merkezden atanan beyliklerin, hükümetlerin -ki bunlar Diyarbakır eyaletinde 11 tanedir- sayısını giderek arttırmış, beylikleri bu halleriyle bile yaşatmamıştır. Buna rağmen Kürt feodalleri topraklarını ellerinde tutmaya devam etmişlerdir.

Osmanlılar özellikle Tanzimat'tan sonra, Kürdistan'a Merkezden gönderilen vali sayısını arttırmışlardır. 1864 yasası çerçevesinde ise, eyalet düzeninden Vilayet düzenine geçilmiştir. Bu düzenlemedeki Vilayetler şunlardır: Sivas, Halep, Mamuret-ül Eziz, Diyarbakır, Erzurum, Bitlis, Van, Musul. Beylikle-

rin özünde zaten olmayan siyasi yetkileri böylece ellerinden alınırken aşiretlere yine dokunulmamış; özgür dolaşmalarına müsade edilmiştir.

Merkezi baskının arttığı 19.yy boyunca, Kürt beyliklerinin isyan nedenleri burada yatmaktadır. Ancak İsyanların nedeni böylesi bir olguya dayansa da Osmanlı'ya karşı bir Kürtlük ve Kürdistan bilincinin gelişmesine neden olmuştur. 1833-1836 yıllarında meydana gelen (İmadiye, Rawanduz, İran) Mir Muhammed ayaklanması bu bilince önemli katkılarda bulunmuştur. Batı'da Burjuvazinin taşıdığı bayraklar olan Ulus ve Ülke kavramı, Kürdistan'da feodaller tarafından ele alınmıştır. **Bu, kapitalizmin sömürge bir ülkede aldığı çarpık karekterin bir sonucuydu.**

Ulus kavramının aşiretler arasında zayıf kalmasının nedeni de yine yukarda izah etmeye çalıştığımız sömürgeci politikanın sonucu olmuştur. Ancak bu politikanın bir neden-sonuç ilişkisine bağlı olduğunu belirtmekte fayda vardır. Yapılanlar rastgele, tesadüfi uygulamalar değildir.

Osmanlı, başlangıçta doğu sınırlarını konu yapmadığı için, Kürt Beyliklerinin varlıklarına müsade etti. Zamanla devlet organlarını bu topraklar üzerinde hakim kıldı ve beyliklere ihtiyacı kalmadı. Bu kez bir yüz yıl boyunca beyliklerin ayaklanmasıyla uğraşmak zorunda kaldı. Bu isyanlar aynı zamanda, köylüler ve aşiretler üzerinde ulusal etkiler yaratmaya başladı. İsyanların bu karekteri ve Kürtlerin birliğe doğru giden yolları henüz daha başlangıcında müthiş bir politikayla alt-üst edildi. Kürdistan tarihinde birliğe vurulmuş en büyük darbe olarak gördüğüm **Hamidiye Alayları** 1890 yılında kurulur. II.Abdulhamit, eskiden , aşiretler üzerinde kurulan koruyuculuğu, askeri bir çerçeveye döndürerek tüm Kürdistan'ı kasıp kavuran, bölgedeki hıristiyan halka da kan kusturan bir mekanizma yaratmıştır. Burada da Makyavel'ci mantık terk edilmemiştir:

Zayıfların korunması!..Aşiretler veya merkezle iyi anlaşan feodaller bu örgütlenme içine çekilmiş ve böylece kendi halkına karşı bir ihanet ordusu ortaya çıkmıştır. Legal planda silahlı olan bu aşiretler devlet desteğini de arkasına alarak rakip aşiretlere, devletin güvenip silahlandıramadığı aşiretlere ve köylere karşı da savaş açmışlardır.

Hamidiye alaylarını, her biri 1200 atlıdan oluşan 36 alay teşkil etmektedir. (bu 45 bin kişilik bir ordu demektir. Musul dışında bir milyonluk bir ülkede önemli bir güçtü bu.) bazı büyük aşiretler (Cibran ve Mılanlar gibi) birkaç alay teşkil edecek şekilde örgütlenmişlerdir. Her aşiret reisi aynı zamanda bu birliğin komutanı idi. Ayrıca aşiret reisinin akrabası olan 2 kişiye binbaşı'lık, aşiret içinde ileri gelenlerden 4 kişiye yüzbaşı'lık ve 8 kişiye de teymenlik rütbesi verilerek, aşiret düzeni içindeki hiyerarşik yapı alay içinde de korunmuştur. Bu yapısıyla aşiret hiyerarşisinin aynı zamanda siyasal bir güç olarak da ortaya çıktığını söylemek gerekir. Ama bu siyasal gücün, devlet denetiminde olduğunu, devletin istediği zaman müdahalede bulunduğunu da belirtmek gerekir.

Halkın ya da ulusun, bizzat kendisinin, sömürgeci uygulamalar nedeniyle parçalanıp oluşturamadığı bir otoriter boşluğunu, egemen devlet zorla uygulamaya çalışmaktadır.

Nitekim, 1908'de Meşrutiyet'in ilanından sonra, bu aşiretleri denetim altına almak için bir nizamiye binbaşısı tain edilmiştir. Askeri okul mezunu olan bu şahıslar, alayların kanunlara uymalarını sağlarlar, rastgele saldırı yapıp soygunlara karışmalarına engel olurlardı. Tabi onların bu görevlerini tırnak içine almak gerekir.

Çünkü Hamidiye Alayları çok karmaşık bir toplumsal yapı içinde kurulmuştur. Bu alayların kurulduğu Erzurum, Van, Bitlis, Diyarbakır vilayetlerinde açıkça bir iç savaş yaşanmıştır.

Bu aşiretlerin olumsuzluklarına gelince; Esas olarak kılasik Osmanlı tavrı olan "doğu sınırlarının korunması" prensibinden hareket edilerek kurulan bu yarı askeri birlikler, artık bir tehlike olmaktan çıkmış İran'a karşı değil, gelişen ve güneye doğru inmeye çalışan Rus lara karşı durmaktadırlar.

Ruslarla savaşın olmadığı dönemlerde ise, aşiretler arasaı çelişkilere el atmakta ve devletin koruyuculuğu altında bu sorunları çözmektedirler. Devlet bazan bu tür çelişkileerde kendi düzenli ordusunu Hamidiye Alaylarının yardımına gönderirdi. (Varto tarihi s.148)

Diğer taraftan, sadece sunni mezhebine mensup aşiretlerden kurulan bu alaylar, mezhep çatışmalarının da içine girerek, Kürt ulusal bilincinin oluşmasında yıkıcı bir rol oynamışlardır. Örneğin; 4 Hamidiye Alayına sahip Cıbran aşireti ile alevi olan Hormek ve Lolan aşiretleri arasındaki savaş yıllarca sürmüştür. Örnek aldığımız bu iki aşiretin devlete bakış açılarının nasıl değiştiğini ilgiyle izleyeceğiz.

Ve Nihayet Hamidiye alaylarının oynadığı son olumsuz rol, bölgede yaşayan hıristiyan halka karşı tavırlarıdır. Osmanlı-Rus savaşının verdiği etkiyle alevlenen islamcı ruh bölgdeki **Ermeni, Asur ve Kaldeliler**'e karşı bir kıyıma dönüşmüştür. Kürtlerde etkin bir durumda olan dini öğelerin devlet ve şeyhler tarafından körüklenmesi sonucu, savaş, müslüman hıristiyan çatışmasına yol açmıştır.

Bu aşiretler, Osmanlılarda süren iktidar mücadelelerine karşı da tavır almışlardır. II.Abdulhamit iktidardayken, ona bağlılıklarıyla tanınan aşiret alayları, Abdulhamit devrildiğinde karışık bir dönem geçirmişlerdir. Zira, iktidara gelen İttihat ve Terakki, prensip olarak aşiret alaylarına karşıydı. Bu nedenle yer yer huzursuzluklar görüldü. Milan aşiret reisi ve Alay Komutanı İbrahim Paşa Viranşehir'de, Hasenanlı aşiretinden Riza Halit Malazgirt'te ayaklanırlar. Ancak bunlar bir süre sonra bastırılırlar. İttihat ve Terakki iktidar olduktan sonra Hamidiye alaylarına bir düzen vererek devamını sağlamış ve gelecekte I.paylaşım savaşı içine sokmuştur. Bununla beraber, İttihat ve Terakki yönetimi, aşiret alaylarının yarattığı olumsuzlukların, üzerine giderek ogüne dek ezilen, bu nedenle karşı koyan ve doğal olarak kanun dışı duruma düşen aşiretler için de af çıkararak halkın gönlünü almaya çalışmıştır.

Hamidiye alaylarının korunması, halkın bir umut olarak gördüğü İttihat ve Terakki yönetimi üzerindeki kuşkularını arttırmıştır. Çünkü bu alaylar, Hamidiye olmayan diğer aşiretlere sunni-alevi ayrımı yapmadan saldırmış, köyleri, aşiret mallarını talan etmiş ve onları haraca bağlamıştır. Şüphesiz bu saldırılardan en fazla alevi köyleri ve aşiretleri nasibini almıştır. Alevilerin daha yoğun olarak bulunduğu ve devlet organlarının bulunmadığı Dersim bölgesi ise, bu saldırılardan, kendine özgü nedenleri ile korunabilmiştir.

Biz burada tarihin daha derinliklerine girmeden, Kürdistan'daki toplumsal karekteri açıklamak bakımından Merkezi iktidara karşı aşiretlerin tavırlarının nasıl ne niçin değiştiğini göstermeye çalışacağız.

Bilindiği gibi, I.Paylaşım savaşının sonucu yıkılan Osmanlı Devleti yerine TC kurulur. Kemalist hareketin ortaya koyduğu gelişme çizgisi, siyasi-ekonomik ve idari alanda tek bir otoriteyi zorunlu kılıyordu. Böylece, Kürdistan üzerinde etkin olan Hamidiye Alaylarının da kaldırılması gerekiyordu. Bu nedenle bütün alayların en üst düzeyde komutanı olan Albay Halit 1920 Ağustos ayında Erzuruma çağrılarak bu görevden alınmış, pasif bir göreve, Muhasebe Komisyon Başkanlığına atanmış, Erzurum'dan ayrılması da engellenmiştir.

Kemalist hareketle birlikte, Kürdistan'da yeni oluşumlara da tanık olmaktayız. Hamidiye alaylarının baskısına uğrayan bölgelerde halk, yeni yönetimden yana tavır koyarken, bu alaylar içinde görev yapan aşiretlerin ulusal hareketlere katıldıkları gözlenir. Burada, sömürge bir ülkede dışsal gücün oynadığı rol tekrar devreye girer. hamidiye alayları baskısından uzak olan Dersim ve Koçgiri bölgesi alevileri dışındakiler, kemalist rejime olumlu yaklaşırlar. İntikam kini ve yıllarca uygulanan politikanın açtığı yaralar, ulusal istemlerle harekete geçen yeni güçlere gerek li katılımın sağlanmasına engel olur. Sadece alevi kökenli aşiretler değil, bu baskılardan nasibini almış sunni aşiretler de ulusal istemler karşısında kulaklarını tıkarlar.

Bu noktada, Kemalist hareketin imdadına, bölgede başgösteren "hıristiyan tehlikesinin" yetiştiğini söylemek gerekmektedir. **Ermenilerin ve diğer hıristiyan halkın eski topraklarına geri dönme planları** kemelist hareketin islami, ümmetçi politikasını Kürtler üzerinde uygulamasına olanak tanımıştır.

Oysa Hamidiye alaylarının kurulmadığı(?) daha güney bölgelerde Musul ve Süleymaniye'de Kürt ulusal hareketi genel bir toparlanış içine girmiş, daha dinamik bir güç haline gelmiştir. Burada, Kuzey Kürt'lerinin, devlet organlarıyla olan yakın ilişkilerinin sosyolojik etkisini araştırmak gerekmektedir.

Bu konu çerçevesinde Kürdistan'da, halk arasında bir otorite boşluğunun olduğu görülmektedir. Halkın ya da ulusun, bizzat kendisinin, sömürgeci

bölünmüş, parçalanmış yapıya rağmen devlet, bu ülkede zorlanmaktadır. Onun karşı karşıya kaldığı problemler bize, Kürdistan halkının dinamiklerinin, onun tüm olumsuz yanlarına rağmen -aşiret ve feodalizme rağmen- önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. İşte bu potansiyelin modern bir örgütlenmeye kavuşturulması esas sorun olarak karşımızda durmaktadı

uygulamalar nedeniyle parçalanıp oluşturamadığı bir otoriter boşluğunu, eğemen devlet zorla uygulamaya çalışmaktadır. Ancak, Buna rağmen, bölünmüş, parçalanmış yapıya rağmen devlet, bu ülkede zorlanmaktadır. Onun karşı karşıya kaldığı problemler bize, Kürdistan halkının dinamiklerinin, onun tüm olumsuz yanlarına rağmen -aşiret ve feodalizme rağmen- önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. İşte bu potansiyelin modern bir örgütlenmeye kavuşturulması esas sorun olarak karşımızda durmaktadır. Çağdaş bir politikanın ihtiyaçlarına yanıt verebilecek örgütlenme, şehirlerden köylere doğru yayılırken **aşiretlerin bencilliğini en aza** indirmeye olanak sağlayacaktır.

TC. bugün en şoven ve en barbar, kaba bir sömürgeciliği uygulasa da değişen dünya şartlarına daha akıllı ayak uyduran, ülke içi sorunları uluslararası sahaya aktaran bir ulus hareketinin başarı şansı büyüktür. Bunun için, kalıpçılıktan, şekilcilikten kurtulmak, **bağımsız ve kişilikli bir politika** izlemek gerekmektedir.

Türkiye'de uzun seneler devlet katında görev yapan, Kürt memur tabakalarının kendi ulusal sorunlarına karşı, hantallaşmış tavırları halk üzerinde olumsuz rol oynadığı gibi, devlet otoritesinin birer temsilcisi durumundadırlar. Hem bu otorite içinde bulunup hem ulusal istemlere açık olmak pek mümkün olmamaktadır. Halk bu tabakalara bakıp kendi geleceğine bir şekil verememektedir. Mecliste ise, halkı gerçekten temsil etme yeteneğinde olmayan, dolayısıyla, politik yapıları ancak burjuva partileriyle sınırlı kalan, dahası kendilerinde en azından -bu aşamada- ulusal sorunda ısrarlı davranma gücü bulamayan millet vekilleri yine halkın gözünde, bir yandan umutsuzluğun diğer yandan devlet otoritesinin ağırlığının araçları durumuna düşmektedirler. İşte bu tür unsurları, gerçek anlamda, temsili karektere büründürecek olan ulusal güçlerin politik örgütleridir. Bunların ise, yukarıda bahsettiğimiz gibi modern karektere bürünmeleri şarttır. Kürdistan toplumundaki bu eksikliği O'nun tarihinde çok iyi görüyoruz.

Çeşitli kürt grupları veya önemli aristokrat çevrelerin her biri, kendilerini Kürdistan'ın temsilcisi gibi görmekte fakat ortak örgütlenmeye gidememektedirler. Örneğin; Bedirhan sülalesi, Kürdistan konusundaki çalışmalarına rağmen, böylesi bir konuma düşmekten kendilerini kurtaramamışlardır. En sonunda, resmi bir temsilcilik elde edemeyince, İsviçre'de tuttuğu bir avukat kanalıyla, toprak üzerinde hak elde etme mücadelesi komikliğine kadar düşmüşlerdir. Diğer bir örnek, Hamidiye alayları Komutanı Cibranlı Halit'tir. Tarihte oynadıkları olumsuz rollerin çok geç farkına varan ve bunu düzeltmek için girdiği çabaları boşta kalmış, düşmanlıklarını kazandığı aşiretleri ulusal cepheye çekememiştir. Şeyh Sait İsyanı döneminde İdam edilen Dersim Mebusu Hasan hayri ve Yusuf Ziya, uzun seneler, en elverişli dönemlerde Kürdistan halkının temsilciliği sıfatını kazanmak için örgütlenmelere girmemişler, tam tersine tüm yetkileri Kemalistlere bırakmışlardır. Ulusal bir politika izlemeye başladıkları dönem de ise, hareket kabiliyetleri kalmamıştır. Buna başka bir örnek İhsan Nuri Paşadır. Bir diğer örnek, Dersim İsyanı'nın içinde bulunan Baytar Nuri'dir. Hem devlet görevini devam ettirme ve onun içinde bulunma, hem de ulusal faaliyetlerde bulunma çelişkisi karşısında, Dersim isyanında oynaması gereken rolü oynayamamıştır. Diğer örneğimiz ise Tam tersidir. tamamen bağımsızlıkçı görüşlerle hareket eden Şeyh Mahmut, İngiliz Eğemenliğine karşı durmuş, O'nunla dişe diş bir mücadeleye girmiştir. Dahası, diplomatik sahada yapması gerekeni de kavramış ve Sevr barış görüşmelerine Kürdistan'ın gerçek temsilcileri sıfatıyla iki delege göndermiştir. Ancak bu delegeler İngiliz ve Fransızların oyunları sonucu, Avrupa'ya bile ayak basamamıştır. Buradaki eksiklik ise si-

lahlı direniş değil, O'nun politik hattının taşıdığı zayıflıklardır.

Garo Sasuni 1900'lü yıllardaki Kürt hareketini, tahlil ederken Kürt ulusunun liderlerini şöyle sınıflandırıyor.

"1. Beyler, Şeyhler, Ağalar: Kürtlerin ekonomik ve siyasi liderleriydiler. Bu sınıf meşrutiyetin olanaklarından hiç bir şey elde edemediler.

2. Kürt memurlar ve subayları: Bunlar nerdeyse Türkleşmiş, çoğunluğu Sultan Hamit rejiminin sadık hizmetçileri idiler. Meşrutiyet döneminde ulusal uyanıştan dolayı belirli bir ölçüde kürtlüklerini hatırladıklarında memur zihniyetinde kalarak (çoğu ittihatçı kesildi) elde ettikleri pozisyonlarını ve memuriyetlerini korumak için meşrutiyete bağlandılar ve tüm devleti kapsayan ittihatçıların siyasetini ulusal olarak örgütlenme ve siyasi olarak olgunlaşma ihtiyacında olan Kürt halkını hiç düşünmeden takip ettiler." (Garo Sasuni Kürt Ermeni ilişkileri s.141)

Bu tespit bugün için, cumhuriyetçi kesilen Kürt memur tabakasını da anlatmaya yetiyor.

Yine bu tespit İttihat-Terakki Partisi'nin önde gelen ismi Abdullah Cevdet'i hatırlatıyor. Ya da İttihat ve Terakki iktidarı döneminde maarif Bakanlığı yapan Babanzade'lerden İsmail Hakkı'yı hatırlatıyor. Bunlar Kürt halkına ait politikalar üreteceklerine, onların bağımsız partilerini yaratacaklarına Osmanlılık zihniyeti içinde Kürt sorununa değinmelerde bulundular. Bu uğraşı ise, bilindiği gibi Kürt halkına hiç bir değer vermeden iflas etti. **HEP ya da Sosyalist partinin Kürdistan' daki ifadeleri de sonuç olarak böyle olacaktır.**

Tarih tekerrür etmez diyorlar ama Kürdistan'da, tarih yüzyıllardır tekerrür ediyor. Neden?

Çünkü tekerrür etmeyen tarih, bilince çıkarılan tarihtir. Kürdistan'da ise, bırakalım halkı, O'nun temsilcileri sıfatını taşıyanlar bile tarihini yeterince kavrayıp gerekli dersleri çıkartamamaktadır. Biz bugün bu nedenle, yıllardan beri devlete karşı dağlarda gezen Jirki aşiretinin basit bir af sonucu devletle işbirliğine girdiğini, ulusal kurtuluşun karşısında yer aldıklarını açıklayamayız. Bu tür bir açıklama ancak hukuki olur, ama sosyolojik olamaz. Aynı Jirkilerin uzun yıllar Barzani hareketine yardımda bulunduğu ve hatta PKK hareketine başlan-gıçta sempatiyle baktığı unutulmama lıdır.

Bunlarla beraber daha onlarca aşiretin 30.000 varan korucu ordusunun varlığı bir yandan devlet politikasının bölücü sonuçlarıyla, diğer yandan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin modern araçlardan yoksun oluşu ve halka yaklaşımı ile açıklanabilir.

1989 yılı itibariyle Van ve Hakkari bölgesinde aşiretlerin konumuna bir göz atarsak bunun vahim sonuçlarını görebiliriz.

Devletin aşiretleri köy koruculuğuna ikna etmek için 1989'da Van'da yaptığı toplantıya katılan, Jirki, Pinyaniş, Alan, Şerefhan, Ezdinan, aşiret liderleri köy koruyuculuğunu kabul ediyor. Gravyan, Goyan, Mamkuran ve Şidan aşiret reisleri ise devletin bu talebini kabul etmiyor. Köy koruculuğunu red ediyorlar.

Bu gelişmelerden sonra Van ve Hakkari yöresindeki aşiretlerden Tayan, Kıçan, Baturan, Dideran, Alikan, Sperti, Zevkan, Buti, Xavıstan aşiretleri de koruyucu olmayı kabul ederek olumsuz bir hata giriyorlar.

Zaman zaman yer değiştirmeler olmasına rağmen yörede sayıları 30 bin'e varan köy koruyucusu silahlandırılmış ve ulusal kurtuluş savaşımına karşı kullanılıyor.

Pinyaniş aşiret reisi Mustafa Zeydan
Alan Aşiret reisi Sadun Seylan
Zevkan Aşiret reisi H.Süleyman Gündüz
Jirki Aşiret reisi Tahir Adıyaman

Olumsuz konumlarıyla bugünlerin en gözde isimleridirler.

Son Söz:
TÜM OTORİTE YERİNİ ULUSAL OTORİTEYE TERKETMELİDİR.

Kürdistan'da görüldüğü gibi otoritesizlik siyasal eylemlerin en zayıf noktasını oluşturmaktadır. Aileler, aşiretler, belirli feodal güçler haksız olarak kendi etkinliklerini hakim kılmak istemektedirler. Bu ise dışta, iktidar mücadelesi olarak görünmektedir. Oysa ortada bir iktidar yoktur ve yine bu nedenle, mücadelenin kendisi zamanla, çekememezliğe, komploculuğa, siyaset dışı işlere dönüşmekte, var olan enerji yitip gitmektedir. Bedirhanlar ile Cemil Paşa ailesi arasındaki çekişmeler bu türdendir. Onlar ulusal niteliklerine rağmen, taşıdıkları "ailecilik" eğilimleriyle ulusun gerçek önderleri durumuna gelememişlerdir. Eğer daha dikkat edecek olursak, Irak Kürt hareketine de damgasını vuran yine bu türden çekişmelerdir. Kuzey Kürdistan'da ise, bugün bu tür çevreler, fiili olarak örgütleri yönetmeseler de, var olan örgütler içinde ağırlıklarını hissettirmektedirler.

Nihayet, her şeyi bölgeye, aşiret, aile dar gurup zihniyetinden çıkartıp, ulusal bir politika haline getirmenin adımları atılmaktadır. Modern bir politik zemin yaratmanın koşulları zorlanmaktadır. Herkes yerini, görevini, enerjisini buna göre ayarlamalıdır. Özellikle, söz siyasal tartışmalara gelince, kendilerinin diğer parçalardan daha gelişkin olduğunu bilgiçce ileri süren Kuzey Kürdistan'lılara söyleyecek çok şey vardır. Batı Avrupa'da var olan yoğun kitleleriyle siyasallaşmada, kurumlaşmada ne kadar yol aldıkları, ne kadar bağımsız politika üretebildikleri tartışma konusudur.

Hedef

Partilerin, hareketlerin, derneklerin, birliklerin ve vakıfların Ulusal Konsey etrafında birleştirilmesi olmalıdır.

Şüphesiz her siyasal hareket kendi bağımsızlığını koruyarak Konseye gücünü aktarmalıdır. Ama bu çalışmaların pratiğe dönüşmesi için, ilk etapta, kurulan birlikler kurumlaşma yolunda adımlarını atmalıdır. Hukukçular, Doktorlar, Öğretmenler, İşçiler ve diğer meslek örgütleri, kurumları aracılığı ile Ulusal Konseye güç vermelidirler. Mevcut üye örgütlerin her derneği, ulusal konseyin siyasal büroları gibi devreye sokulmalıdır. Böylece dernekler gerçek bir siyasi zemine kavuşmuş olacaklardır. Ve yine böylece, bugün kahve gibi, iltica işleri ile uğraşan bürolar gibi çalışan dernekler siyasal görevler yüklenecektir.

Kürdistanlı örgütlerin Avrupa'da çok önemli yeterli potansiyel merkezleri vardır. Bu potansiyelin, tarihte başka hiç bir halka nasip olmadığını burada vurgulayalım. Ulusal Kongre anlayışı bu enerjiyi toplayacak ve örgütleyecek güce, prensip olarak sahiptir. Derneklerin çalışma anlayışı değiştirildiğinde, kalitesi siyasal temsilcilikler düzeyine ulaştırıldığında, kültürel, sosyal, siyasal çalışmalar yoğunlaştırıldığında bu etkiler kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Halkımız buna açıktır. Sadece politik arenadaki güçlere gözlerini dikmiş bek lemektedir.

Evet, sizler neredesiniz?..

Bu çalışma, yazarı Rahip Paul de BEDAR tarafından Fransız Doğu Ordusu Komutanlığına ithaf olunur.

KÜRDİSTAN'DA İNGİLİZ KAMPANYASI 1918-1919

(2)

Doğu'lu Hıristiyanlar, Kürtlerin gözünde kasaplık hayvan gibidir. Aynen koyunun bıçağa layık olduğu gibidir. Batı'lı Hıristiyanlar ise, büyük barbarlar ve vakit geçirilmeden yok edilmesi gereken günah imparatorluklarıdır. Bu prensipleri kürtler pratiğe aynen koymaktadırlar. Yücetilen tüm bu değerlere Kürtler bir yiğitlik ve gözüpeklik ilave etmektedirler ki, bu değerlerle onlar hiçbir şey önünde gerilememektedirler. (1)

Kürt savaşçıdır ve bütün savaş kalitesinin şaşırtıcı atılganlığına sahip olarak bunlara bitmez bir kurnazlığı ve yeteneği ilave etmektedir. Hayran olunacak tarzda bütün silahları kullanmaktadır. Çok iyi nişancıdır ve avlanmayı sever. Yürümeye çok dayanıklıdır ve çok az bir zamanda büyük bir mesafe katedebilir. Gece, alaca karanlık ve fırtınalı havalar ona daha fazla darbeler indirme zevkini vermektedir.

Ne zaman bir sefere çıksa, çantasına dört-beş arpa ekmeği atan bir Kürt, bu erzakla bir hafta veya daha fazla kalabilir. Eğer -çok kez olduğu gibi- erzak biterse önemli değildir. O savaşına yemeksizin ve içmeksizin tüm gün devam edecektir.

Kürt, kinlidir. Haksızlığı asla unutmaz ve bir hareketi cezasız bırakmaz; mezarda olsa bile... Söylendiği gibi on-bir asır da olsa atalarının (sülalesinin) kanı her zeman intikamlıdır. Genel olarak Kürt intikamını bir başka güne bırakmaz. Fakat ataları ona daha iyi hazırlanmak ve kesin darbe indirmek için sabredebilecekleri kadar beklemelerini buyurmuşlardır. Eğer Kürt hakaretten yedi sene sonra intikam alıyorsa, baba yasası onu yasaklar ve lanetler. "Kadal-lazzeebekawet" (Kürt deyimi) Çünkü intikamını almak için yeterli zaman beklemedi. Kürt bu nedenle sabırlıdır. Sessizlik içinde fırsatı bekler ve dahası, herşeyi unuttu havasını kendisine verir. Eğer rakibi ondan daha güçlüyse açıktır ki, bu arada ona bir şey yapamayacaktır. Bu durumda yazgısına boyun eğen bir bekleyiş içindedir. Rakibinin gözünde alçak gönüllülüğünü mümkün olduğu kadar hissettirir. Onun önünde küçülür. Egemenliğini kabul ettiğini inandırmak için etrafında döner ve hatalarını affettirir. Fakat bu bir zaman içindir. Ateş içi yakmaktadır. Zaman geldiğinde Kürt darbesini acımasızca vurur. Yetenekleriyle ve nitelikleriyle güçlü bir yurtseverlikle birleşmiş çoşkulu taasuplarıyla Kürtler korkunçtur ve bir çok rahatsızlığın nedeni olabilirler. Gerçekten de bugüne kadar Türk hükümetini şaşırttılar. Ve onların taktiklerini bozguna uğrattılar. Türkiye, Kürtleri asla tamamen boyunduruk altına alamadı. Ve onlar modern gelişmeye, medeniyete karşı durarak Türkiye'nin başına daha çok güçlükler açabileceklerdir. Fakat Türkiye ile olan uzlaşmalarındaki büyük büyük değişkenlik -ki bunu sonunda değişik tarzlarda kabul ettiler- kendileri için değerli ne varsa adadıkları islama duyulan sonsuz hayranlığı ve büyük aşkın zayıflamasını istememelerindeki uyuşmazlıklarında yatmaktadır. İslam adına bütün kinler açığa çıkmalı bütün haklardan vazgeçmelidir: Tehlike çanları böylece çalınır.

Kaprislerini tatmin etmek için veya bir çatışmanın intikamını almak için bir Kürt aşireti bir diğerinin toprağına saldırıp çapulculuk (2) yaptığında, ilk tehlike işareti ile ağa ayağa kalkar ve adamlarını çağırtır, davul ve zurnalar hazırlanmayı bildirirler ve savaşçılar kendilerini öne fırlatırlar. Her iki ordunun savaşçıları birbirlerine hızla yaklaşıp saldırırlar. Kan ve cesetler toprağı kaplar. Kavganın en kızgın olduğu ve her iki tarafın birbirinin kökünü kazımaya yaklaştıkları anda bir şeyh görünür ve kendisini kavganın ortasına atar. Açık başı ve uzanmış kollarıyla savaşçılara seslenir: "Bırakınız, hepimiz islamız, islamı küçültmeyiniz" hemen öfkeler sakinleşir, kinler susar. İslam adına savaşçılar ayrılır ve birbirinden uzaklaşır. Çoğu kez şeyh her iki tarafı barıştırır. Taraflar bu durumda kucaklaşır, birbirinden özür diler, yaralı ve ölülerini alarak geri çekilirler. (3)Görüldüğü gibi islam Kürtlerde değerli ve kutsaldır. Yine söylenebilir ki, yeryüzündeki bütün müslümanlar arasında Kürt islamın en ateşli ve en gayretlilerdirler. (4) Dinlerine delice bağlıdırlar ve islama hayrandırlar. Bununla ilişkili ne varsa, yakından ve uzaktan buna ne değiyorsa kalplerinde kutsaldır. İslamın zaferi ve gelişmesi, hayranlıkları ve yayılması başarısızlıklar onu acıdan öldürdüğü zaman cenaze alayına çağrılan, yanıp yakınan Kürtlerin gösterilerine katılmak oldukça dokunaklıdır. Soluk soluğa koşuşup göğüslerini döğerken hepsi birden türbanlarını yere atarlar, saçlarını çekerler ve yerde döğünürler.

Yıl 1915; Ruslar, Türk sınırını geçerek İslam'ın güçlü şehirlerinden biri olan Van'ı alırlar. Bu haber üzerine bir Kürt ağa kendinden geçerek tek çocuğunun üzerine atılır, delice üzerine çöküp onu sarsarken "Malamen schawouti bo wanee" Van için evim yansın ölüm bana olsun. Ey benim oğlum Barezar'ın (Van kalesi) (Pierre Jaune) kafirler tarafından alındığını duyacağıma senin ölümünü gözlerimle görmeyi ve ellerimle gömmeği tercih ederim. Burası Hasso-Dino idi, ve İngilizlerin faleketi bunu takip etti. İngilizler ülkelerine geldiği zaman Kürtler ve duyguları işte böyleydi.

Şu halde, böylesi bir durum içinde Kürtlerin Batı'lı fatihlere güçlükler çıkarması şaşırtıcı değildir. Doğrusu, sorun oldukça nazik ve durum kritiktir. Kürtleri egemenlik altında tutmak için kararlı ve becerikli ellere ihtiyaç vardır. Buysa, olağanüstü bir yeteneği zorunlu kılmaktadır.

Devam edecek

(1) Kürt inatçılığının kaynağı tüm bu değer yargılarının bileşiminde olsa gerek. (ç.n)

(2)Bu kelimeyi biz bilerek seçtik. Aşiretler arası kavga gerçekten bir çapulculuk biçiminde yaygındır.

(3)Bu tür olaylar Kürtlerde dostluğun ve düşmanlığın sık sık yer değiştirdiğini anlatması bakımından ilginç bir gözlemdir.(ç.n.)

(4)Kürtler islam'ın kılıcı olarak hep ön saflarda savaşmışlardır. Selahattin Eyyubi döneminde birçok Kürt aşireti bu savaşlarda yer aldı. (ç.n.)

Paris Kürt Konferansından Stockholm Kürt Konferansına...

Başlarafı sayfa 2'de

anlayışıyla, kerhen, yeni davetiyeler çıkarılarak, bazılarının da gönlü hoş edildi. Yapılanlar, kuruluş amacı ve yapısı belli olan bu komitenin politikasına ve referans grubu'nun anlayışına uygun düşüyor. (ki, bu referans gurubu bazı Kürt hareketlerinin temsilcilerinden oluşuyor.) Bu nedenle eleştirilmesi gereken, Paris Konferansından gerekli dersi almayan ve kendi dar grup çıkarlarını Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketinin genel çıkarlarına yeğleyen anlayıştır.

KÜRT HAREKETLERİNİN TAVRI

Paris Konferansında Kürt hareketleri, kapalı kapılar ardında, biribirlerini dıştalayarak yürüttükleri kişiliksiz "diplomasi" sonucu etkisiz ve insiyatifsiz kaldılar. Konferans süresince de ortak bir politik tutum geliştiremedikleri gibi, sık sık Fransız bakan Dr.Bernard'ın azarlayıcı sözlerine maruz kaldılar. Bu eziklik içinde, saydığımız bu eksiklikler, Konferans sonrası yapılan -PKK ile KKP(Rızgari)- temsilcilerinin hazır bulunmadığı geniş bir toplantıda, Kürdistan'lı örgüt temsilcileri tarafından dile getirildi. Yine aynı toplantıda, İsveç'te yapılacak olan Konferans gündeme getirilmiş ve Paris'te yenen "zılgıt"ın Stockholm'de yenmemesi için, konferans öncesinde tüm Kürdistanlı güçlerin ortak tavır birliğini sağlamak amacıyla ön toplantıların yapılması kararlaştırılmıştı. Bu toplantının yer ve zamanını hazırlama görevi İ-KDP, Tevger, Irak Kürdistan Cephesi, Kawa ve Suriye Kürdistan'ından S.B.'den oluşan bir komiteye verilmişti. Ayrıca bu toplantıda hazır bulunmayan PKK ve KKP(Rızgari)'ninde toplantılardan haberdar edilmesi TSK temsilcisi tarafından önerilmiş ve bu öneri sessizlikle karşılanmıştı. Şu ana kadar bu komite işlevini yerine getirmediği gibi, Stockholm Konferansı ile ilgili ortak tavrın geliştirilmesi konusunda da herhangi bir girişim, herhangi bir örgüt tarafından da gündeme getirilmiş değil. Bunun yerine, her örgüt, dar grupçu anlayışıyla adına "diplomasi" dediği girişimlerini sürdürüyor.

Körfez krizinin yarattığı yeni bunalım döneminde, Kürdistan sorunu uluslararası politik arenada gündemin ön sıralarında yerini almış iken, Kürdistanlı hareketler böylesi bir dönemde, bağımsız ve kişilikli bir politika ile uluslararası ilişkilerde ağırlığını hissettirmek için bile olsa, tavır birliğine ve Ulusal bir otoriteye muhtaç iken; Stockholm konferansına dahi ortak bir politika ile gitme yolunda -şimdiye kadar- adım atmamaları ya da atamamaları acıdır.

Hiç kuşku yok ki, yaşadığımız süreç emperyalistlerin ve sömürgeci devletlerin Kürt sorunu üzerinde en fazla oyun oynadıkları bir dönem olacaktır. Köklü ve kişilikli bir diplomasi geleneğinden yoksun olan Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketi, düşman güçlerin "böl-yönet" politikasını boşa çıkaracak uyanıklığı göstererek, döneme cevap verecek birlikteliklerini oluşturmak zorundadır.

Bu tür Konferansların, Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelesini belirleyen etkileri olmasa da, sadece "hümanist" duyarlılığın bir sonucu da değildir. O'nu dayatan ve gündeme getiren Kürdistan'daki devrimci dinamiklerdir. Bölgemiz Ortadoğu'da I.Dünya savaşından sonraki en büyük alt-üst olma durumu yaşanırken, statükolar bozulurken, sınırların yeniden belirleneceği söz konusu iken, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi emperyalist ülkelerin dayattığı "çözüm" önerilerini aşmak ve olası gelişmeler karşısında insiyatif sahibi olmak gibi tarihi bir görevle karşı karşıyadır.

Stockholm Konferansında takınılacak ortak bir tavır, hem Kürdistanlı hareketlerin birlikteliğine hizmet eden bir adım olacak; hem de, Kürdistan sorununu Körfez bunalımında "koç başı" olarak kullanmak isteyen "dış" güçlere bir uyarı niteliğini taşıyacaktır.

Kürdistan'ın kurtuluşu olmadan Ortadogu barışı düşünülemez!..

Birinci sayfadan devam

ittifak cephesini de sarsıyor. Fransız savunma Bakanı istifa ediyor. İran, Irak'ın savaş uşaklarını korumaya alıyor, Libya Irak'a çadır, battaniye ve ilaç yardımında bulunacağını açıklıyor, Fas'ta kan bağışı kampanyası resmi yetkililer tarafından açılıyor. Cezayir'de 60 bin insan Saddam'ın cihad çağrılarına kulak veriyor ve Irak'ın yanında savaşa katılmak için yürüyüşler düzenliyor, yine Cezayir'den bin doktor gönüllü olarak Irakın yardımına gitmek için müracaatta bulunuyor.

Ceset torbaları ABD'ye gelmeye baş ladıkça Beyaz Saray önündeki savaş karşıtı güçlerin sayısı da kabarıyor. Tüm Avrupa ülkelerinde "Petol için Kan yok" sloğanıyla başlatılan savaş karşıtı eylemlere yüzbinlerce insan katılıyor.

Ve Türkiye tarihinde ilk kez, Türkiye'nin savaşa katılmasına karşı çıkanların oranı %80'lere ulaşıyor. Daha dün, Kıbrıs işgali döneminde, "komünist"lerin bile şoven duygularla şaha kalktığı anımsanırsa bu gelişmenin küçümsenmiyeceği daha iyi anlaşılmış olur. Özal, tüm dikkatleri "sınır" değişikliği, Güneyde Kurulacak Kürt Devleti "tehlikesine" çekerek, şovenizmi körüklüyor ve savaş karşıtı güçleri bölmek istiyorsa da bu konuda başarılı olamıyor. Ama emellerinden bir adım geri atmıyor; 1980'lı yıllar boyunca ABD ile birlikte senaryosunu hazırladığı oyunu perde perde sahneliyor.

"Savaşa Hayır" demek yeterlimidir?

Bu emperyalistler arası haksız savaşta sosyalistler taraf olamaz. Anti-emperyalizm perdesi altında Saddam'ın "Yurt Savunması" yaptığını iddia etmek ve olaya böyle yaklaşmak, Irak'ın Kürdistan sömürgeciliğini, Kuveyt işgalini ve İran-Irak savaşındaki saldırgan politikasını onaylamak demektir.

Ayrıca, kuru kuruya savaş karşıtı olmak ya da, başını Hindistan'ın çektiği bağlantısızlar hareketinin hazırlamaya çalıştığı (ki, geçmişte benzeri Fransa tarafından gündeme getirilmişti), bölgede salt Kuveyt ve Filistin sorununu gören ve Kürdistan sorununu gözardı eden barış önerileri de çözüm değildir. Kalıcı barıştan yana olan tüm savaş karşıtı güçlere düşen görev, bölgedeki tüm halkların kendi kaderlerini tain hakkını kullanma temelinde barış çağrısı yapmak; gelişen savaş karşıtı güçleri örgütleyerek, haksız savaşa karşı bu temelde savaş açmaktır.

Kuveyt işgali 6 ay, filistin işgali 50 yıldır. Kürdistan 30 milyonluk halkıyla yüzyıllardan beri sömürge olarak kullanılan bir ülkedir.

Kürdistan'ın kurtuluşu olmadan Ortadoğu'da kalıcı barışın sağlanması mümkün mü?...

ÖZAL'IN ŞOVU...

Sayfa 3'ten devam

kendi mandalığı altındaki Irak topraklarına dahil ediyor. (Bu nedenle Şeyh Sait hareketi Türk aydınları tarafından bile İngiliz kışkırtması olarak algılanıyor). Özal bugünkü Körfez savaşında Kürdistan sorununun gündemde olduğunu, yine ingilizlerin politikada atak olduklarını ve yeni sınır değişikliklerinin olabileceği ihtimalini göz ardı etmiyor. Bu nedenle, Milli Güvenlik Kurulu ve ardından yapılan Bakanlar Kurulu Toplantısından çıkınca Kürt dilinin serbestce konuşulacağı yanı sıra, Türkiye'de 12 milyon Kürt yaşadığını, bunların ırkdaşlarının Kuzey Irak'ta zor koşullarda olduğunu, bunları koruma altına almak gerekeceğini de açıklıyor. Özal, bunları açıklarken, Güney Kürdistan'dan kimyasal silahlara karşı korumasız oldukları için Türkiye Kürdistan'ına sığınanların hala tel örgüler içinde tüm haklardan mahrum yaşadıklarını ve kendisinin Kuzey Kürdistan'da yaptığı katliamları unutuyor. 17 Ocak tarihinde gazetelerde çıkan demecinde asıl niyetini daha açık söylüyor; "Şimdiye kadar Kürtlerin hamiliği Irak'a bırakılmış, oysa çoğunluk bizde. Bölgedeki diğer ülkelerde yaşayanlar da bizim vatandaşlarımızın soydaşları. Eğer biz bunların hamiliğini yapsaydık, Halepçe'deki olay olmazdı. Bundan sonra bu insanların hamiliğini bizim yapmamız lazım"

Özal Halkımızın hamiliğine soyunmuş!..

Özal halkımızı değil, ABD'nin bölgedeki çıkarlarını kurtarmaya çalışıyor. Bunu yaparken pastadan pay kapmak istiyor. Ortadoğu'da en büyük direnişçi güç olan ve patlamaya hazır Kürt potansiyelini kullanmak istiyor. Bu nedenle bir yandan Kürt halkını kıyımdan geçirirken diğer yandan Kürtlerin hamiliğine soyunuyor. Şeker ve jop politikasıyla bunu başarmak istiyor.

Birincisi Kürt dili bu yasayla serbest bırakılmamış, sürdürülen mücadeleyle bu yasa zaten iflas etmişti. Bu, TC'nin direnişler karşısında geri adım atmasıdır.

İkincisi, bu döneme denk düşürülen bu türden açıklamalar, sömürgeci TC'nin Güney Kürdistan üzerindeki çirkin emelleri için bir manevradır ve önümüzdeki dönemde yapılacak katliamlar için bir işarettir.

Görev bu oyunları bozmak için safları sıklaştırmak ve Emperyalistlerle sömürgeci güçler arasında süren bu kanlı savaşa alet olmadan bağımsız ve kişilikli bir politika yürütmektir. Bölge sorunlarının çözümünde Kürdistan sorununun gündeme alınmasını sağlamak ve 30 milyonluk bir halkı esaret altında tutarak bölgede barışın sağlanamıyacağını dost ve düşmana kabul ettirmektir.

İŞÇİ SINIFI İKİ ADIM İLERİ ATMALIDIR!..

Sayfa 4'den devam

Ankara'ya hareket etti. Kolluk kuvvetlerinin,otobüsleri Zonguldak'a sokmamaları, işçi sınıfını daha bir biledi. Sağlıklı bir demokrasinin olmadığı ülkede sağlıklı ücret politikasının olamayacağı bilinciyle, "Çankaya'nın şişmanı"nı hedefleyen sloğanlar öne geçti. "Gemileri yaktık geri dönüş yok" sloğanlarıyla, çıkılan yolda kararlılığını gösterdi. Böylece 15-16 Haziran eylemlerindan sonra, Türkiye işçi sınıfı tarihinde ilk görkemli yürüyüş başlamış oldu. Tüm dikkatler, Zongoldak'ta alevlenen, bu yürüyüşle dışa açılan ve kısa sürede yayılma ihtimali olan bu yangındaydı. Tüm emekçilerin gönlünde yatanı, Zonguldak Maden işçileri pratiğe döküyordu. Ve haklı olarak onlardan ve işçi sınıfı adına mangalda kül bırakmayanlardan beklentileri de vardı. Yürüyüş kolu Mengen'de barikatlara dayandığında, 3 Ocak'ta işi bırakan 2 milyon işçi, "Türkiye işçi sınıfı ile yoksul Kürt köylüsünü birleştirdiğini" iddia eden işçi sınıfının önderleri adeta donmuştu. Dünya sağır olmuştu. Eyleme destek diye yollanan battaniye, çadır ve yiyeceklerin bile çok az bir miktarı işçiye yetişiyordu. Kaldıki Madencinin istediği bu değil; **kendi eylemine güç katacak olan destekleme eylemleriydi**. Zorlu kış soğuğunda iki gün barikatların önünde bekleyen işçiler hala kararlıydılar. Yasaklar zincirini kırmıştı, barikatları da aşmaya adaydı. Ancak, Barikatların aşılması, kolluk kuvetleriyle çatışmalara girmek ve ardından çankaya'ya yürümek sendika yöneticilerinin boyunu ve yapısını aştı. İşçi sınıfına iktidar mücadelesinde yol gösterecek ve onu darboğazdan geçirecek olan örgütlü önderlik (parti) ise ortalıkta görünmüyordu.

Burjuva muhalefet partilerinin barikatın öte yüzüne geçmeleri, Burjuva basınının "Ankara gerekli mesajı aldı" yaygarası, reformist sendika yöneticilerinin arabuluculuk tavırları, eylemi yürüten Genel Maden-iş yöneticilerinin, Papaz Gapon olma kuşkusuna kapılmalarını beraberinde getirdi. Geri dönüş kararı alındı. Böylece tarihi bir eylemde "bir adım geri" atılmış oldu.

-Eylemin varacağı boyutlar görülmemişti;

-"Yasallık"tan çıkma olayı düşünülmemişti;

-Değişik koşullar için gerekli örgütlülük sağlanmamıştı;

-Eylemin desteklenip genişletilmesi için ön görüşmeler yapılmamıştı; (Bundaki eksiklik sadece GMİS değil, tüm ilerici sendika, parti ve örütlerindir)

-Burjuva Muhalefet partilerine fazladan miyon yüklenmişti.

-Türkiye işçi sınıfı adına yola çıkan partiler sınıfın çok uzaklarındaydı.

Bu eylemde herkesin çıkaracağı yığınla dersler var. En iyi dersi de, hiç kuşkusuz, Maden işçileri çıkaracaklardır.

İşçi düşmanı iktidar, Mengen'de kurduğu barikatla işçi sınıfına bir adım geri attırdıktan sonra, Ankaraya giden Ş.Denizer ile görüşmeleri oldukça ağırdan aldı. 22 Ocakta görüşmeler yeniden kesildi ve 26 Ocak'ta Bakanlar Kurulu tüm grevleri iki ay süreyle ertelediğini açıkladı. Bu karar sadece grevdeki 110 bin işçiye değil, toplu sözleşme sürecine girmiş tüm işçilere indirilmiş bir darbedir.

3 Ocak'ta genel grev provasıyla, yaklaşık iki ay süren Zonguldak maden işçisinin yoğun eylemliliğiyle deney kazanan; Mengen'de reformistlerin ve işbirlikçi Türk-İş yöneticilerinin oyunlarıyla "bir adım "gerileyen Türkiye işçi sınıfı, topladığı güç ve deney birikimiyle, oynanan oyunları bozmalı, Bakanlar Kurulu'nun kararlarına boyun eğip tüm kazanımlarını "Ben alamam devlet isterse verir" anlayışına boğdurmamak için, "hak verilmez alınır" ilkesini hakim kılarak "iki adım ileri" atmalıdır.

ORTADOĞU, ORTADOĞU HALKLARININDIR.

Tarih boyunca egemenlerin ve özellikle son yüzyılda emperyalizmin hiç bir zaman ellerini çekmedikleri Ortadoğu'da bugün yeni bir kanlı ve kara sayfa daha açılmış bulunmaktadır.

Saddam diktatörlüğünün Kuveyt'e saldırısıyla sarsılan emperyalist sistemin dünya hegemonya statüteleri ve gerici-işbirlikçi şeyhlerin çıkarlarının bekası, Saddam çıbanının başının ezilmesini zorunlu kılmıştır.

Yıllardır bölgemizde her türlü entrika, baskı ve katliamlarıyla halkımızın kaderi ile oynayan, istediği anda Panama'yı, Grenada'yı işgal eden, Libya'yı bombalayan, Filistin halkına karşı siyonist soykırımı Birleşmiş Milletler kararlarına rağmen destekleyen, ABD ve diğer emperyalist güçler, "Uluslararası hukuk", "Birleşmiş Milletler kararı", "Kuveyt'in bağımsızlığı" demogojilerini paravan yaparak emperyalist saldırganlıklarına bir yenisini daha eklemişlerdir.

Sovyetler ve Doğu Avrupa'daki gelişmeler sonucu meydanın boş kalmasıyla birlikte, "silahsızlanma", "barış", teraneleriyle dünyayı uyutmaya çalışan ABD, dünya jandarmalığında rahat at oynatmanın fütursuzluğuyla hareket ederken, Ortadoğu'da ortaya çıkan bu kriz tüm bu demogojilerin açığa çıkmasını da sağlamıştır.

Bu savaş, Saddam'ın pay tehditlerine karşın, empereyalist çıkarların korunmasından başka bir şey olmayan haksız ve karşı çıkılması gereken bir savaştır.

ABD'nin her ne pahasına olursa olsun başlattığı savaşta faşist TC iktidarı, kraldan daha kralcı pozisyonda bir an önce savaşta yer almaya çalışmaktadır. Böylece Özal iktidarı şimdiye kadar NATO içinde Sovyetlere karşı yerine getirdiği ileri karakol ve uşaklık görevini, bundan sonra Ortadoğu'da sahibinin sesi olarak bölge halklarına karşı yerine getirmek istemektedir. Özal'ın savaşta yer almak isteği bölge konjüktüründeki bu gelişmelere ve ırkçı yayılma emellerine bağlı olmasıyla birlikte esas olarak, ülke içinde süratle derinleşen ekonomik, siyasal ve toplumsal çıkmazına bir çare olarak görmektedir.

Bugün Özal iktidarı, Türkiye halklarının ve ilerici, demokrat, devrimci güçlerin savaşın karşısında olmaları nedeniyle düştüğü gayri meşru iktidarını koruyabilmek için savaş silahına sarılmaktadır. Çünkü ancak o zaman yıllardır yok edemediği Kürdistan'daki silahlı mücadele ve halk direnişine ölümcül bir darbe vurabilecek, savaş bahanesiyle Kürdistan'daki köylerin boşatılması, sürgün, tutuklama, katliamlarla Kürdistan'ın insazsızlaştırılması ve Kürdistan'ın diğer parçalarında gelişebilecek hareketlere karşı önlem alabilmesi, kısaca, Kürdistan sorununu kökten halledebilmesi için böylesi kanlı bir fırsata gereksinim duymaktadır. Öte yandan her geçen gün gelişen Türkiye devrimci hareketi, işçi, memur, gençlik kitlelerin demokratik muhalefetini ezmek ve devrimcileri yok etmek ve mücadelelerle kazanılan tüm demokratik mevzileri ortadan kaldırmak için savaşa sarılmak istemektedir.

Yıllardır emperyalist tahakümden en fazla zarar gören, tarihsel birikimleri ve zenginliklerine rağmen yoksulluk ve sefalete itilen, yüzyıllardır içiçe yaşam birliktelikleriyle barışı en fazla hak etmelerine rağmen birbirlerine düşman kıldırılan Arap, Kürt, Türk, İran ve diğer halklar olarak Ortadoğu halkları, emperyalizmin bu yeni saldırısı karşısında direnerek kendi geleceğimizi kendi ellerimizle kurma unurunu yükseltmekten başka çaremiz yoktur. Eğer Ortadoğu haritası yeniden çizilmesi gerekiyorsa ,ki ergeç çizilecektir bu, bölge halklarımızın bilinci ve mücadelesiyle gerçekleştirilecektir.

Biz aşağıda imzaları bulunan örgütler olarak, Türkiye halklarının kurtuluş mücadelesini, faşist TC'ye karşı tüm gücümüzle yükseltirken, haksız savaşın karşısında Ortadoğu halklarının yanında tarihsel ve siyasal görevlerimizin bilincinde olduğumuzu bir kez daha haykırıyoruz. Düşmanımız, bölge halkları değil, emperyalizm ve onun işbirlikçi, sömürücü, katliamcı iktidarlarıdır. Bölgemizde gerçek barış; halk iktidarlarının, halk demokrasilerinin ve halklarımızın kardeşçe ve onurluca yükseltecekleri hukuk üstünlüğü ilkeleri üzerinde sağlanacaktır. Tüm bölge halklarının, ulusal ve devrimci güçlerini emperyalizme karşı halkların mücadelesini yükseltmeye çağırıyoruz.

Kahrolsun ABD ve Müttefiklerinin Ortadoğu Saldırganlığı!
Yaşasın Ortadoğu Halklarının Anti Emperyalist Mücadelesi Ve Dayanışması!
18.1.1991

Devrimci Komünist Partisi-Ortadoğu temsilciliği.
Devrimci Sol-Ortadoğu Temsilciliği.
16 Haziran Hareketi-Ortadoğu Temsilciliği.
Partiya Karkeren Kurdistan-Ortadoğu Temsilciliği.
THKP-C Acilciler-Ortadoğu Temsilciliği.
Türkiye Komünist Emek Partisi-Ortadoğu Temsilciliği.
Türkiye Komünist Partisi/Birlik-Ortadoğu Temsilciliği.
Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist-Ortadoğu Temsilciliği.
Tevgera Sosyalist a Kurdistane-Ortadoğu Temsilciliği.

Yazışma Adresi:
Pox 34055
100 26 Stockholm/Sweden

Postgiro
Hêviya Gel-149796-5
Stockholm/Sweden

Abone şartları:
Bir yıllık-35 DM.
120 isveç Kronu

Författares bokmaskin
Stockholm 1991